

ชัชนาถ

หลวงปู่ศุขลือชา เขื่อนเจ้าพระยาลือชื่อ นามระบือสวนนก ส้มโอดกขาวแตงกวาชัชนาถ

เป็นที่ตั้งถิ่นฐานชุมชนยุคก่อนประวัติศาสตร์จากหลักฐานการขุดพบภาชนะดินเผาชิ้นส่วนกำไลหิน ลูกปัดและโครงกระดูกมนุษย์ตลอดจนโบราณสถานและโบราณวัตถุต่างๆแสดงถึงอารยธรรมทวารวดี]ลพบุรี กระจายอยู่ตามลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาลุ่มแม่น้ำท่าจีนและลุ่มแม่น้ำน้อยพัฒนาต่อเนื่องมาจนถึงสมัยสุโขทัย สมัยอยุธยา และสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ตัวเมืองเดิมอยู่บริเวณฝั่งขวาแม่น้ำเจ้าพระยาที่ปากคลองแพรกศรีราชา ใต้ปากลำน้ำเก่า ตั้งขึ้นหลังเมืองพันธุมวดี (สุพรรณภูมิ) สร้างในสมัยพญาเลอไทแห่งกรุงสุโขทัย ระหว่าง พ.ศ. ๑๘๖๐-๑๘๗๙ เมืองนี้ได้ชื่อว่า เมืองแพรก หรือ เมืองสรรค มีฐานะเป็นเมืองหน้าด่านทางใต้ของกรุงสุโขทัย เมื่อกรุงสุโขทัยเสื่อมอำนาจลง เมืองแพรกได้กลายเป็นเมืองหน้าด่านทางตอนเหนือของกรุงศรีอยุธยา

ต่อมาได้เกิดชุมชนใหม่ไม่ไกลจากเมืองเดิม โดยมีเจ้าสามพระยาเป็นผู้ครองเมือง และเมื่อได้ขึ้นครองกรุงศรีอยุธยา ทรงพระนามว่า สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ ๒ เมืองที่เกิดขึ้นใหม่นี้เป็นเมืองใหญ่ มีชื่อว่า ชัชนาถ ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ย้ายตัวเมืองจากบริเวณแหลมยางมาตั้งตรงฝั่งซ้ายของแม่น้ำเจ้าพระยา ผู้คนส่วนใหญ่ได้อพยพมาอยู่ที่เมืองใหม่แห่งนี้ ทำให้เมืองแพรกหรือเมืองสรรคกลายเป็นเพียงอำเภอหนึ่ง

ชัชนาถ มีความหมายว่า ชัชนะที่มีเสียงบันลือ เคยใช้เป็นที่ตั้งทัพรับศึกหลายครั้งและมีชัยทุกครั้งจึงเป็นที่มาของชื่อเมือง ปัจจุบันชัชนาถมีชื่อเสียงด้านสินค้าหัตถกรรม การจักสาน การปั้น การทอ การทำเครื่องเบญจรงค์ฝีมือประณีต รูปแบบทันสมัย มีตลาดการค้าจำหน่ายทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ชัชนาถมีเนื้อที่ ๒,๔๖๙.๗๔ ตารางกิโลเมตร แบ่งการปกครองออกเป็น ๘ อำเภอ คือ อำเภอเมืองชัชนาถ อำเภอมโนรมย์ อำเภอสรรพยา อำเภอวัดสิงห์ อำเภอสรรคบุรี อำเภอหันคา อำเภอหนองมะโมงและอำเภอเนินขาม

อาณาเขต

ทิศเหนือ	ติดต่อกับจังหวัดอุทัยธานี และจังหวัดนครสวรรค์
ทิศใต้	ติดต่อกับจังหวัดสิงห์บุรี และจังหวัดสุพรรณบุรี
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับจังหวัดนครสวรรค์ และจังหวัดสิงห์บุรี
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับจังหวัดอุทัยธานี และจังหวัดสุพรรณบุรี

การเดินทาง

รถยนต์

ชัชนาถอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ๑๙๔ กิโลเมตร ตามทางหลวงหมายเลข ๑ ประมาณกิโลเมตรที่ ๕๐ มีทางแยกเข้าสู่ทางหลวงหมายเลข ๓๒ ผ่านจังหวัดอ่างทอง จังหวัดสิงห์บุรี พอถึงหลักกิโลเมตรที่ ๑๘๓ มีทางแยกซ้ายมือเข้าสู่ทางหลวงหมายเลข ๑ ไปอีก ๑๐ กิโลเมตร

รถโดยสารประจำทาง

จากกรุงเทพมหานคร มีรถโดยสารประจำทางปรับอากาศจากสถานีขนส่งผู้โดยสารกรุงเทพฯ (จตุจักร) ถนนกำแพงเพชร ๒ เริ่มบริการตั้งแต่วันที่ ๐๕.๓๐-๑๗.๓๐ น. รถออกทุกชั่วโมง ใช้เวลาเดินทาง ๒ ชั่วโมง ๓๐

นาที สอบถามรายละเอียดยุติที่ บริษัท ชัยนาท ทั๋ว กรุงเทพมหานคร โทร. ๐ ๒๙๓๖ ๓๖๐๘ (ชัยนาท) โทร. ๐ ๕๖๔๑ ๒๒๖๔ หรือ บริษัท ขนส่ง จำกั้ โทร. ๐ ๒๕๗๖ ๕๕๙๙, ๐ ๒๙๓๖ ๒๘๕๒-๖๖
www.transport.co.th

ระยะทางจากอำเภอเมืองชัยนาทไปยังอำเภอต่าง ๆ

อำเภอมโนรมย์	๑๔	กิโลเมตร
อำเภอสรรพยา	๒๑	กิโลเมตร
อำเภอวัดสิงห์	๒๒	กิโลเมตร
อำเภอสรรคบุรี	๒๗	กิโลเมตร
อำเภอหันคา	๓๕	กิโลเมตร
อำเภอหนองมะโมง	๔๒	กิโลเมตร
อำเภอเนินขาม	๔๘	กิโลเมตร

สถานที่ที่น่าสนใจ

อำเภอเมืองชัยนาท

สวนนกชัยนาท ตั้งอยู่บริเวณเชิงเขาพลอง หมู่ ๔ ตำบลเขาท่าพระ ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๖ บนพื้นที่ ๒๔๘ ไร่ ๑๓ ตารางวา เป็นสถานที่ท่องเที่ยวและอนุรักษ์นก ซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาสวนนกชัยนาทได้มีการพัฒนาด้านต่าง ๆ ทำให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจของชาวไทยและชาวต่างประเทศ มีกรงนกขนาดใหญ่ที่สุดในเอเชีย ครอบคลุมพื้นที่ ๒๖ ไร่ และปล่อยให้นักต่าง ๆ ได้อยู่อย่างอิสระ มีน้ำตกจำลอง สวนหย่อม และสวนสัตว์ ภายในสวนนกรังมีสิ่งที่น่าสนใจ ดังนี้

อาคารศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยว เป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลด้านการท่องเที่ยวจาก ๘ อำเภอของจังหวัดชัยนาท และจัดทำเป็นนิทรรศการ พร้อมนำเสนอผ่านวีดิทัศน์บนเรือจำลองที่มีบรรยากาศสมจริง นักท่องเที่ยวสามารถค้นหาข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างครบวงจร

อาคารสถานแสดงพันธุ์ปลาลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา อุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี เป็นแหล่งรวบรวมปลาน้ำจืด พันธุ์ต่าง ๆ มากกว่า ๙๐ ชนิด มีปลาหายากหรือเกือบสูญพันธุ์ ปลาเศรษฐกิจ ปลาอันตราย เช่น ปลาเสือตอ ปลาตองลาย ปลาเสือสุมาตรา ปลากดหิน เป็นต้น นักท่องเที่ยวจะได้ตื่นตาในอุโมงค์แก้วใต้น้ำ พบกับปลาบึกซึ่งเป็นปลาน้ำจืดสายพันธุ์ยักษ์ที่ได้ชื่อว่า “ฉลามน้ำจืด” ชมนิทรรศการวิถีประมงไทย เรือจำลองลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา เปิดให้เข้าชมทุกวัน เวลา ๐๘.๐๐-๑๗.๐๐ น.

ศูนย์วิทยาศาสตร์ท่องฟ้าจำลอง สร้างขึ้นเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนเป็นการเปิดประตูสู่โลกแห่งการเรียนรู้ เชิงวิทยาศาสตร์ ดาราศาสตร์

ภูมิศาสตร์และเพื่อรองรับการท่องเที่ยวโดยได้รับพระบรมราชานุญาตให้นำพระบรมฉายาลักษณ์ และพระราชประวัติพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๔ ซึ่งท่านได้รับการยกย่องจากประชาคมดาราศาสตร์ในระดับสากลว่าเป็น “King of Siam Eclipse” ด้วยการกล่าวถึงสุริยุปราคาเต็มดวงเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๑๑ มาจัดนิทรรศการที่ศูนย์วิทยาศาสตร์ท่องฟ้าจำลอง มีห้องฉายดาวบรรจุได้ ๔๐ ที่นั่ง เปิดให้เข้าชมทุกวัน วันละ ๖ รอบ เวลา ๐๙.๐๐, ๑๐.๐๐, ๑๑.๐๐, ๑๓.๐๐, ๑๔.๐๐, ๑๕.๐๐ น.

อาคารพิพิธภัณฑ์ไข่นก (Eggs Museum) เป็นอาคารที่รวบรวมไข่นกสายพันธุ์ต่าง ๆ ทั้งที่หายากใกล้สูญพันธุ์ ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศให้ได้เรียนรู้อย่างครบวงจร เปิดให้เข้าชมทุกวัน เวลา ๐๘.๐๐-๑๗.๐๐ น.

อาคารศูนย์ OTOP เป็นแหล่งแสดงสินค้าและจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ระดับ ๕ ดาว มีให้เลือกซื้อเป็นของฝากมากมาย

นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวยังสามารถนั่งรถรางชมบริเวณโดยรอบ เพื่อสัมผัสกับบรรยากาศในสวนนก และน้ำตกจำลองที่เป็นสถานที่พักผ่อนของนักท่องเที่ยว มีมุน้ำตกต่างระดับชั้น ซึ่งจะเปิดให้ชมในเวลา ๑๐.๐๐-๑๑.๓๐ น. และในวันเสาร์-อาทิตย์ เวลา ๑๓.๐๐ - ๑๔.๓๐ น. ในสวนนกมีร้านอาหาร ร้านกาแฟสด และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ไว้บริการ

สวนนกชยันนาท เปิดให้เข้าชมทุกวัน ระหว่างเวลา ๐๘.๐๐-๑๘.๐๐ น. อัตราค่าเข้าชมชาวไทย ผู้ใหญ่ ๓๐ บาท เด็ก ๒๐ บาท ชาวต่างประเทศ ผู้ใหญ่ ๑๐๐ บาท เด็ก ๕๐ บาท (ค่าเข้าชมดังกล่าวสามารถเข้าชมในสวนนกได้ทุกอาคาร) สอบถามข้อมูลได้ที่ สวนนกชยันนาท โทร. ๐ ๕๖๔๗ ๖๖๒๔ หรือ องค์การบริหารส่วนจังหวัดชยันนาท โทร. ๐ ๕๖๔๗ ๖๖๑๗

การเดินทาง สวนนกชยันนาทตั้งอยู่ริมถนนพหลโยธิน (ทางหลวงหมายเลข ๑) ก่อนถึงตัวเมือง ๔ กิโลเมตร เดินทางจากกรุงเทพมหานครไปตามทางหลวงหมายเลข ๓๒ ถึงสี่แยกถนนสายเอเชีย ช่วงชยันนาท-ตากลี เลี้ยวซ้ายเข้าทางหลวงหมายเลข ๑ ระยะทาง ๗ กิโลเมตร สวนนกชยันนาทจะอยู่ทางขวามือ

วัดปฐมเทศนาอรัญวาสี (วัดเขาพลอง) ตั้งอยู่ที่ตำบลชยันนาท สร้างโดยหลวงพ่อดำและกับบรรดาผู้ปฏิบัติธรรมสายหลวงพ่อกบและหลวงพ่โอภาสี หลวงพ่อดำเป็นพระภิกษุที่ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบและใจบุญใจกุศล ระหว่างครองเพศบรรพชิต หลวงพ่อดำ ได้รวบรวมปัจจัยจากผู้ศรัทธาหาและทุนทรัพย์พัฒนาวัด เขาพลองอย่างต่อเนื่องจนเจริญรุ่งเรืองสืบมา บริเวณไหล่เขาเป็นที่ตั้งของสำนักปฏิบัติธรรมและเป็นประดิษฐาน “พระพุทธอริยมโห” พระพุทธรูปปางมารวิชัยขนาดใหญ่ศิลปะสุโขทัยงดงามมาก ส่วนบนยอดเขาปัจจุบันรถยนต์สามารถขึ้นได้ มีเจดีย์บรรจุพระบรมสารีริกธาตุขนาดใหญ่สีทองอร่ามและเป็นจุดชมวิวทิวทัศน์ เมืองชยันนาทที่สวยงาม ทั้งในเวลากลางวันและยามค่ำคืน ในพระอุโบสถบนยอดเขา มีรูปปั้นเกจิติง ๓ องค์ คือ หลวงพ่อดำ หลวงพ่อกบ และหลวงพ่โอภาสี

วัดธรรมามูลวรวิหาร ตั้งอยู่บนไหล่เขาธรรมามูลริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา สันนิษฐานว่าพระมหาธรรมราชา กษัตริย์แห่งราชวงศ์สุโขทัยทรงสร้างขึ้นในปี พ.ศ. ๒๑๒๐ และได้มีการบูรณะในสมัยกรุงศรีอยุธยา ส่วนน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยา บริเวณหน้าวัดธรรมามูลได้นำไปใช้ในพระราชพิธีถือน้ำพิพัฒน์สัตยาด้วย สิ่งสำคัญภายในวัด คือ

หลวงพ่อดำธรรมจักร เป็นศิลปะประยุกต์ของช่างสมัยเชียงแสนตอนปลายถึงสุโขทัยตอนต้นผสมกับสมัยอยุธยา เป็นพระพุทธรูปปางห้ามญาติประทับยืนบนฐานดอกบัว พระหัตถ์ขวายกขึ้นเสมอพระอุระ หันพระพักตร์ไปทางทิศเหนือ สูง ๔.๕๐ เมตร กลางฝ่าพระหัตถ์มีรอย “ธรรมจักร” ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๒ นิ้ว ตามตำนานเล่าว่า มีผู้พบพระพุทธรูปลอยตามแม่น้ำเจ้าพระยามาถึงบริเวณหน้าวัดธรรมามูลวรวิหาร และได้ลอยวนเวียนอยู่บริเวณหน้าวัด พระภิกษุและชาวบ้านจึงได้อัญเชิญขึ้นประดิษฐานที่วัดจนถึงปัจจุบัน

ลักษณะวิหารที่ประดิษฐานหลวงพ่อดำธรรมจักรอยู่ในพื้นที่สี่เหลี่ยมผืนผ้า แบ่งออกเป็นสองส่วน ทางด้านหน้าวิหาร เป็นที่ประดิษฐานหลวงพ่อดำธรรมจักร วิหารชั้นในเป็นห้องโถงยาว บนฐานชุกชีมีพระพุทธรูปประธานองค์ใหญ่สลักด้วยศิลา และพระพุทธรูปศิลาอื่น ๆ ขนาดเล็กเรียงรายอยู่ ซึ่งเดิมนั้นอยู่ในส่วนวิหารชั้นนอก ด้านขวาของหลวงพ่อดำธรรมจักรมีพระพุทธรูป ศิลาปิดทอง และพระพุทธรูปศิลาหลายเศียรเทียบได้กับสมัยอยุธยา และสิ่งที่น่าสนใจอีกอย่างหนึ่ง คือ ใบเสมา เป็นเสมาคู่สลักด้วยศิลาทรายสีแดง มีลายกระหนกประกอบ สันนิษฐานว่าสลักขึ้นในปลายสมัยอยุธยา พุทธศตวรรษที่ ๒๒-๒๓ เพราะในรัชสมัยพระเจ้าปราสาททองนิยมสร้างวัตถุด้วยศิลาทรายแดง และเนื่องจากเป็นเสมาคู่จึงถือว่าเป็นวัดที่กษัตริย์สร้างขึ้น

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ได้เสด็จมาสักการะหลวงพ่อดำธรรมจักร ถึง ๓ ครั้ง เมื่อ ร.ศ.๑๒๐, ๑๒๕ และ ๑๒๗ ในการที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จมานั้น

สันนิษฐานว่า สมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ พระพันปีหลวง ตามเสด็จมาด้วย โดยพบแผ่นจารึกหินอ่อนที่दानบนเสาต้นกลางของซุ้มบันไดที่ติดกับลานพระวิหาร หลวงพ่อธรรมจักร จารึกเกี่ยวกับวัน เดือน ปี และบุคคลที่บริจาค โดยปรากฏเป็นพระนามแรก ทรงบริจาคเงินจำนวน ๒๐๐ บาท บุคคลที่สำคัญอีกท่านหนึ่งที่ได้ตามเสด็จมานมัสการ คือ สมเด็จพระกรมพระยาดำรงราชานุภาพ

มีการจัดงานประเพณีนมัสการปิดทองหลวงพ่อธรรมจักรเป็นงานประจำปี กำหนดขึ้นปีละ ๒ ครั้ง คือในเดือน ๖ ระหว่างขึ้น ๔-๘ ค่ำ และเดือน ๑๑ ระหว่าง แรม ๔-๘ ค่ำ รวมครั้งละ ๕ วัน ๕ คืน และในวันแรม ๑ ค่ำเดือน ๑๑ หรือ วันออกพรรษามีการจัดงานประเพณีตักบาตรเทโวขึ้นเป็นประจำทุกปี สอบถามข้อมูลได้ที่ วัดธรรมามูลวรวิหาร หมู่ ๑ ตำบลธรรมามูล โทร. ๐ ๕๖๔๑ ๔๘๕๖, ๐๘ ๙๒๖๙ ๑๓๘๕

การเดินทาง ไปวัดธรรมามูลวรวิหาร ทางรถยนต์ใช้เส้นทางถนนพหลโยธินสายเก่า (ชัยนาท-นครสวรรค์) เลี้ยวแยกแขวงทางทางชัยนาท ๘ กิโลเมตร ระหว่างกิโลเมตรที่ ๒๘๘-๒๘๙ จะมองเห็นเขาธรรมามูลอยู่ทางซ้ายมือ เลี้ยวซ้ายไปตามถนนอีก ๑.๕ กิโลเมตร หรือเดินทางโดยรถประจำทางสาย ๑๐๖๔ ชัยนาท-มโนรมย์ สาย ๑๑๒ นครสวรรค์-ชัยนาท สาย ๙๐๓ กรุงเทพ-อุทัยธานี สาย ๑๐๖๕ ชัยนาท-วัดสิงห์ และสาย ๑๙ กรุงเทพ-วัดสิงห์

วัดพระบรมธาตุวรวิหาร เดิมมีนามว่า "วัดพระธาตุ" หรือ "วัดหัวเมือง" สร้างขึ้นมาตั้งแต่สมัยขอม เรื่องอำนาจอยู่แถบลุ่มน้ำเจ้าพระยา โดยมีพระบรมสารีริกธาตุบรรจุอยู่ในองค์พระเจดีย์เป็นที่สำคัญ ครั้นสมัยสุโขทัยในรัชกาลที่ ๔ ตรงกับสมัยพระเจ้าลิไท ได้ทรงจัดการบำรุงและสมโภชพระบรมธาตุ ในสมัยอยุธยาในรัชกาลที่ ๑๖ พระมหาจักรพรรดิ เมื่อคราวเข้าศึกมารุกรานบ้านเมืองประชาชนเกิดการระส่ำระสาย วัดจึงถูกทอดทิ้งขาดการบำรุงจึงได้ทรุดโทรมลงเป็นอันมาก จนถึงพ.ศ. ๒๒๖๐ ตรงกับสมัยพระเจ้าอยู่หัวท้ายสระ รัชกาลที่ ๓๐ แห่งกรุงศรีอยุธยา ได้จัดการบูรณะปฏิสังขรณ์พระเจดีย์บรมธาตุโดยได้รับการอุปถัมภ์จากพระเถระผู้ใหญ่แห่งกรุงศรีอยุธยา ต่อมาในสมัยรัตนโกสินทร์ ได้มีการบูรณปฏิสังขรณ์เรื่อยมา ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๑๐ ต่อมาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบันได้พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้สถาปนาเป็นพระอารามหลวงชั้นโท ชนิดวรวิหาร นับตั้งแต่วันที่ ๑๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๙ มีพระประธานในอุโบสถปางมารวิชัย ในพระวิหารมีพระพุทธรูปปางห้ามสมุทร พระประจำวันและอื่นๆ วัดพระบรมธาตุวรวิหารเป็นสถานที่ประกอบพิธีพุทธาภิเษกของพระมหากษัตริย์ทุกพระองค์ และนำหน้าวัดบรมธาตุได้นำไปใช้ในพิธีถือน้ำพิพัฒน์สัตยาด้วย ภายในวัดมีโบราณสถานและปูชนียวัตถุที่สำคัญ ดังนี้

เจดีย์พระบรมธาตุ องค์พระเจดีย์บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ ที่มีตำนานกล่าวว่า องค์พระเจดีย์สร้างขึ้นในสมัยพระเจ้าศรีธรรมไตรปิฎกแห่งอินเดีย ได้ให้พระสงฆ์มาเผยแผ่พระพุทธศาสนาไปยังประเทศต่างๆ รวมทั้งประเทศไทยโดยผ่านมาทางสุวรรณภูมินครปฐมจนถึงเมืองชัยนาทและได้เห็นวาสถานที่แห่งนี้เป็นที่เหมาะสมจึงได้สร้างเจดีย์บรรจุพระบรมสารีริกธาตุของพระพุทธเจ้าส่วนหนึ่งไว้ องค์เจดีย์เป็นทรงกลมตั้งอยู่บนฐานสี่เหลี่ยมจัตุรัส ซึ่งต่อมุมไปรองรับใต้ท้องระฆัง มีซุ้มจระนำเล็ก ๆ ทั้ง ๔ ด้าน ภายในประดิษฐานพระพุทธรูปปางคนาคปรกทั้ง ๔ ทิศ หน้าบันของซุ้มจระนำมีสองชั้นซ้อนกัน มีปูนปั้นประดับเป็นพระพุทธรูปประทับนั่งขัดสมาธิราบเหนือฐานบัวหงาย ๔ กลีบ อยู่ตรงกลาง หน้าตักกว้าง ๒๓ เซนติเมตร สูงจากฐานจรดพระเศียร ๓๑ เซนติเมตรทรงจีวรแบบห่มทองหรือห่มเฉียงผ้าสังฆาฏิพาดลงมาเกือบถึงฝ่าพระบาทลักษณะของพระเศียรและพระพักตร์มีเค้าของศิลปะลพบุรีหรืออุทองระหว่างซุ้มจระนำมีผนังทำเป็นมุมเหลี่ยมขึ้นไปรองรับองค์ระฆัง และเหนือมุมระหว่างหน้าบันของซุ้มจระนำยังทำเป็นเจดีย์ขนาดเล็กมีซุ้มประดิษฐานพระพุทธรูปอีกหลายองค์เรียงรายอยู่โดยรอบ จากนั้นมีองค์ระฆังทรงกลมรองรับปลีอสุวนบนสุดลักษณะเป็นโลกประดับทำนองเป็นฉัตรประดับอีกต่อหนึ่งจัดเป็นสถาปัตยกรรมแบบอุทอง (อยุธยาตอนต้น) ที่นิยมใช้เจดีย์เล็ก ๆ ประดับ

พระวิหารเก้าห้อง ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกติดกับเจดีย์พระบรมธาตุ เป็นอาคารก่ออิฐถือปูน ขนาดกว้าง ๑๓ เมตร ยาว ๒๔ เมตร สันนิษฐานว่า พระมหาธรรมราชาลิไททรงสร้างพร้อมกับเจดีย์พระบรมธาตุ ภายในวิหารมีบ่อน้ำพระพุทธรูปที่มีน้ำออกมาตามธรรมชาติ อายุ ๗๐๐ กว่าปี และได้มีการบูรณะเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๘ หน่วยราชการจะทำพิธีใด ๆ ต้องให้พราหมณ์มาบวงสรวงที่บ่อน้ำมนต์แห่งนี้

พระอุโบสถ ขนาดกว้าง ๙ เมตร ยาว ๒๔ เมตร อยู่ทางด้านใต้ติดกับพระวิหาร เชื่อว่าสร้างพร้อมกับพระวิหาร มีการบูรณะซ่อมแซมหลายครั้ง ภายในพระอุโบสถมีพระประธานเป็นพุทธรูปปูนปั้นขนาดใหญ่ ลงรักปิดทองปางมารวิชัย ลักษณะ พุทธศิลป์เป็นเอกลักษณ์ของพระพุทธรูปแบบสุพรรณบุรีโดยเฉพาะ รอบนอกอุโบสถมีใบเสมาสลักด้วยหินทรายเป็นศิลปกรรมแบบอยุธยาปรากฏอยู่

วัดพระบรมธาตุวรวิหารได้กำหนดจัดให้มีงานนมัสการพระบรมสารีริกธาตุในช่วงเดือนเมษาของทุกปี มีการสงฆ์พระบรมธาตุและการห่มผ้าพระบรมธาตุ ซึ่งถือเป็นงานประเพณีของชาวชัยนาท สอบถามข้อมูลได้ที่ โทร. ๐ ๕๖๔๒ ๖๔๑๖, ๐๘ ๙๙๐๖ ๘๑๐๓

การเดินทาง วัดพระบรมธาตุอยู่ห่างจากตัวเมือง ๔ กิโลเมตร ใช้ทางหลวงหมายเลข ๓๔๐ จนถึงสี่แยกตัดกับทางหลวงหมายเลข ๓๑๘๓ เลี้ยวซ้าย ๑ กิโลเมตร หรือรถโดยสารประจำทางสายกรุงเทพฯ-วัดสิงห์

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ชัยนาทมุนี ก่อตั้งขึ้นด้วยความสนใจของพระชัยนาทมุนี (นวม สุทัตโต) อดีตเจ้าคณะจังหวัดชัยนาทและอดีตเจ้าอาวาสวัดบรมธาตุวรวิหาร ซึ่งได้รวบรวมเก็บรักษาโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุที่พบในเขตจังหวัดชัยนาทและบริเวณใกล้เคียงไว้ในพิพิธภัณฑสถานเป็นจำนวนมากและมอบให้เป็นสมบัติของชาติ กรมศิลปากรจึงได้จัดสร้างพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติขึ้นบริเวณใกล้กับวัดพระบรมธาตุวรวิหาร แบ่งการจัดแสดงออกเป็น ๒ ส่วน

ชั้นล่าง จัดแสดงเรื่องราวและโบราณวัตถุ ศิลปะและโบราณคดีที่ปรากฏในเขตจังหวัดชัยนาทและบริเวณใกล้เคียง ได้แก่ เครื่องใช้และเครื่องประดับสมัยก่อนประวัติศาสตร์และทวาราวดี ประติมากรรมสมัยลพบุรี ศิลปะสุโขทัย อยุธยา รัตนโกสินทร์ และจีน

ชั้นบน จัดแสดงพระพิมพ์ศิลปะทวาราวดี ศรีวิชัย ลพบุรี สุโขทัย อยุธยา และศิลปะรัตนโกสินทร์ แม่พิมพ์พระพิมพ์ แม่พิมพ์พิมพ์ไม้ และพระพุทธรูปสัมฤทธิ์ขนาดเล็ก

โบราณวัตถุชิ้นสำคัญคือ พระพุทธรูปสำริดปางมารวิชัย ชาวจังหวัดชัยนาทเรียกว่า **“หลวงพ่อเพชร”** แบบศิลปะล้านนาอิทธิพลสุโขทัย พุทธศตวรรษที่ ๒๐ - ๒๑ พระพุทธรูปโบราณลักษณะนี้มีอยู่เพียงชิ้นเดียวในประเทศไทย มีคุณค่าโดดเด่นทางด้านศิลปะและเชิงช่างที่เชี่ยวชาญด้านการหล่อโลหะประกอบด้วยสุนทรีย์ โดยเฉพาะตัวที่นายกายอง กล่าวได้ว่าเป็นโบราณวัตถุที่มีคุณค่าทางวิชาการด้านประวัติศาสตร์และประวัติศาสตร์ศิลปะอย่างยิ่ง

อาคารพิพิธภัณฑสถานพื้นบ้าน เป็นการจัดแสดงเครื่องมือเครื่องใช้การเกษตร วิถีชีวิต ขนบธรรมเนียม ประเพณีของคนไทยในอดีตแสดงถึงภูมิปัญญาพื้นบ้านที่คิดประดิษฐ์สิ่งของจากวัสดุธรรมชาติใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน

ค่าธรรมเนียมการเข้าชมพิพิธภัณฑสถาน ชาวไทย ๑๐ บาท ชาวต่างประเทศ ๕๐ บาท ยกเว้นค่าธรรมเนียมการเข้าชม นักเรียน นักศึกษา ภิกษุ สามเณร นักบวช สอบถามข้อมูลได้ที่ โทร. ๐ ๕๖๔๐ ๕๖๒๑ หรือ อีเมล: chainatmuni@hotmail.com

การเดินทาง ใช้เส้นทางเดียวกับวัดบรมธาตุวรวิหาร

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน บ้วย อิงภากรณ์ “Puey” Community Learning Centre มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนฯ บ้วย อิงภากรณ์ เป็นองค์กรพัฒนาเอกชนแห่งแรกของประเทศไทย ก่อตั้งเมื่อวันที่ ๑๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๐ โดยมี ศาสตราจารย์ ดร.บ้วย อิงภากรณ์ เป็นผู้นำในการก่อตั้งร่วมกับคณะบุคคลในราชการและธุรกิจเอกชน ด้วยความมุ่งมั่นที่จะบูรณะและ

พัฒนาให้ชาวชนบทไทยมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เริ่มงานในยุคแรกด้วยการพัฒนาชนบทแบบผสมผสาน คือ พัฒนาอาชีพ การศึกษา สุขอนามัย การพึ่งพาตนเองแบบร่วมมือกัน และเพิ่มขีดความสามารถในการจัดการ ผลจากการดำเนินการดังกล่าว จึงได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ รับไว้ในพระบรมราชูปถัมภ์ เมื่อวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๑๒ ตลอดเวลาที่ผ่านมามีการดำเนินงานของมูลนิธิ ตั้งอยู่บนฐานของปรัชญาแห่งการทำงานพัฒนา คือ ผลประโยชน์ของชุมชนและการมีส่วนร่วมเป็นหลัก

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน บัว อังภากรณ์ มีพื้นที่ว่า ๓๓ ไร่ เป็นแหล่งเผยแพร่แนวคิดและวิถีปฏิบัติตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ฯ และองค์ความรู้เรื่องเกษตรอินทรีย์ โดยได้ก่อสร้างอาคารต่าง ๆ เพื่อรองรับการจัดฝึกอบรม และกิจกรรมหลากหลายรูปแบบ มีพื้นที่กว้างขวาง สะดวกสบาย เหมาะสำหรับการจัดการเรียนการสอน และสนทนากาการเพื่อเผยแพร่ความรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยีให้กับชุมชน อีกทั้งจัดค่ายผู้นำเยาวชน ซึ่งต้องใช้พื้นที่กลางแจ้งเพื่อทำกิจกรรม เช่น วอล์กแรลลี่ กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ฐานรับน้องใหม่ เป็นต้น ภายในศูนย์ยังมีบรรยากาศที่เป็นธรรมชาติเหมาะกับการพักผ่อน ด้านหลังติดคลองธรรมชาติมองเห็นทุ่งนาข้าวและเขาพลอง มีลู่วิ่งสำหรับออกกำลังกายรอบ ๆ บ่อน้ำ ชมแปลงสาธิตการปลูกข้าว สวนผักปลอดสารเคมี เรือนสมุนไพร บ้านดิน จัดให้มีกิจกรรมค่ายวิถีพอเพียงสำหรับกลุ่มเยาวชนที่ต้องการเรียนรู้วิถีการดำรงชีวิตแบบพึ่งพาธรรมชาติ ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โปรแกรม ๒-๗ วัน นักเรียน นักศึกษาชาวไทย และนานาชาติจะฝึกปฏิบัติการทำเกษตรอินทรีย์ในแปลงสาธิต การทำนาโยน การเกี่ยว นวด สีข้าวด้วยมือ และปรุงอาหารในหม้อดิน รวมทั้งทัศนศึกษาตามแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ

บริการที่พัก เรือนนอนแบบพัดลม บ้านเดี่ยวปรับอากาศ บ้านดิน ที่พักรองรับได้ ๑๒๒ คน มีห้องประชุม สัมมนา ขนาด ๑๕๐-๓๕๐ ที่นั่ง จำนวน ๓ ห้อง มีบริการอาหารสุขภาพ ไขมันต่ำ สะอาด ปรุงสด ๆ ด้วยผักปลอดสารเคมี ข้าวกล้องสีเอง

ศูนย์ฯ ตั้งอยู่บนถนนฝายน้ำล้น เลขที่ ๖๔ หมู่ ๖ ฝายน้ำล้น ตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมือง ห่างจากตัวเมือง ๓ กม. ห่างจากเขื่อนเจ้าพระยา ๔ กม. ติดต่อสอบถามข้อมูลได้ที่ โทร. ๐ ๕๖๔๑ ๑๒๒๐ โทรสาร ๐ ๕๖๔๑ ๑๒๒๑ หรือ www.pueycentre.org

อำเภอวัดสิงห์

วัดปากคลองมะขามเฒ่า (วัดหลวงปู่ศุข) ตั้งอยู่ที่หมู่ ๑ ตำบลมะขามเฒ่า บริเวณปากคลองมะขามเฒ่า (แม่น้ำท่าจีน) แยกจากแม่น้ำเจ้าพระยา นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปสักการะพระครูวิมลคุณากร (หลวงปู่ศุข) ซึ่งเป็นที่ศรัทธาของพุทธศาสนิกชนทั่วไป วัดปากคลองมะขามเฒ่าแต่เดิมเป็นวัดร้างชื่อ “วัดอุทอง” พระภิกษุนามว่า “ศุข” รุดลงมาและจำพรรษาเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๓๔ มีหลักฐานคือ เหยี่ยวรุ่นหนึ่งของท่านจารึกด้านหลังว่า “พระครูวิมลอยู่วัดอุทองมะขามเฒ่า” และคงใช้ชื่อนี้ตลอดมา จนถึง พ.ศ. ๒๔๗๔ จึงใช้ชื่อวัดปากคลองมะขามเฒ่ามาจนถึงทุกวันนี้

สิ่งสำคัญภายในวัด ได้แก่ รูปเหมือนพระครูวิมลคุณากร “หลวงปู่ศุข” กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ เจ้าแม่กวนอิม รวมทั้ง **มณฑป** ซึ่งหลวงปู่ศุขได้สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๕๖ แล้วเสร็จเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๖๓ อุโบสถสร้างขึ้นเมื่อปีพ.ศ. ๒๔๔๒ ภายในอุโบสถมีภาพจิตรกรรมฝาผนังที่มีคุณค่ายิ่ง โดยเฉพาะภาพเขียนผีพระหัตถ์ของกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ พร้อมข้าราชการบริพารร่วมเขียนด้วยตัวอักษรขอม ผนังทางด้านใต้ภาพเขียนระบุปี พ.ศ. ๒๔๓๓ สอบถามข้อมูลได้ที่ โทร. ๐ ๕๖๔๖ ๑๐๑๐

การเดินทาง อยู่ห่างจากตัวเมืองชัยนาทประมาณ ๒๕ กิโลเมตร การเดินทางไปทางอำเภอวัดสิงห์ตามทางหลวงหมายเลข ๓๑๘๓ กิโลเมตรที่ ๓๖-๓๗ หรือ ใช้เส้นทางหลวงหมายเลข ๑ ไปทางจังหวัดนครสวรรค์ แยกซ้ายกิโลเมตรที่ ๒๘๘-๒๘๙ ข้ามสะพานธรรมจักรไปที่วัดปากคลองมะขามเฒ่า ระยะทางห่างจากตัวเมืองชัยนาทประมาณ ๑๗ กิโลเมตร

ตลาดต้นน้ำท่าจีน ตั้งอยู่บริเวณปากคลองมะขามเฒ่า หน้าวัดปากคลองมะขามเฒ่า ตำบลวัดสิงห์ ชุมชนใน เขตเทศบาลวัดสิงห์ หน่วยงานภาครัฐและเอกชนได้ร่วมกันพัฒนาพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จัดตั้งเป็นตลาดต้นน้ำท่าจีน เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้มาพักผ่อนและรับประทานอาหารริมแม่น้ำ มีการจำหน่ายอาหารคาวหวานพื้นเมืองที่เป็นเอกลักษณ์ของ ชุมชน เช่น แกงบวน ก๋วยเตี๋ยวโบราณ ผักผลไม้ และสินค้า OTOP เปิดทุกวันเสาร์-อาทิตย์ และวันหยุดนักขัตฤกษ์ ตั้งแต่เวลา ๐๙.๐๐- ๑๘.๐๐ น. ติดต่อสอบถามข้อมูลได้ที่ สำนักงานเทศบาลตำบลวัดสิงห์ โทร. ๐ ๕๖๙๔ ๙๖๓๙ โทรสาร ๐ ๕๖๙๔ ๙๖๓๘ องค์การบริหารส่วนตำบลมะขามเฒ่า โทร. ๐ ๕๖๔๖ ๑๕๘๓ คุณทิพากร โทร. ๐๘ ๖๙๕๔ ๙๗๗๒ หรือ www.makhamthao.org

วัดสุวรรณโคตรमारาม ตั้งอยู่เลขที่ ๑๓๓ บ้านคลองมอญ หมู่ ๔ ตำบลมะขามเฒ่า สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๖ เดิมชื่อมีว่า “วัดคลองมอญ” ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๓ ได้เปลี่ยนชื่อใหม่เป็น “วัดคลองบุญ” และได้เปลี่ยนอีกครั้งมาเป็น “วัดสุวรรณโคตรमारาม” เพราะมีประธานในอุโบสถสร้างด้วยเนื้อทองเหลืองปางสมาธิ ขนาดพระหน้าตักกว้าง ๓ ศอก เรียก “พระสุวรรณ” สร้างโดยพระครูสารวุฒิ วัดสระเกศ กรุงเทพมหานคร จึงตั้งชื่อให้สอดคล้องกัน วัดแห่งนี้ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อวันที่ ๓๐ มกราคม พ.ศ. ๒๔๗๑ ในนามวัดคลองมอญ ที่หน้าบันอุโบสถด้านหลังมีศิลปะปูนปั้นรูปภาพพญาครุฑ อันเป็นมหาอำนาจที่หลวงพ่อบุญพาโพธิ์ ญาณสัมปันโน อดีตเจ้าอาวาสศิษย์ผู้สืบสายพุทธาคม หลวงปู่ศุขนำมาสร้างเป็นพระเครื่อง นอกจากนั้นยังมีพระพุทธรูปที่เป็นสัญลักษณ์ของวัด คือ “หลวงพ่อดโต วัดคลองมอญ” เป็นพระพุทธรูปปูนปั้น ขนาดพระหน้าตักกว้าง ๘ ศอก สร้างขึ้นพ.ศ. ๒๔๖๘ เดิมอยู่กลางแจ้ง ปัจจุบันได้สร้างวิหารคลุมไว้ มีงานสมโภชประจำปีในวันแรม ๒-๓ ค่ำ เดือน ๓

วัดทรงเสวย ตั้งอยู่เลขที่ ๖๓ บ้านหนองแค หมู่ ๑ ตำบลหนองน้อย ด้านหน้าวัดอยู่ติดริมแม่น้ำท่าจีน สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย สร้างขึ้นเมื่อพ.ศ. ๒๔๓๐ เดิมมีเรียกว่า “วัดหนองแค” ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๔๕๑ (รศ.๑๒๗) พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จตรวจลำน้ำเก่าโดยทางเรือ ทรงพักเสวยพระกระยาหารที่วัดนี้ และได้พระราชทานนามว่า “วัดเสวย” ชาวบ้านเห็นเป็นราชาศัพท์ จึงเพิ่มคำว่า “ทรง” เป็น “วัดทรงเสวย” เมื่อพระองค์เสด็จกลับแล้ว ในปีต่อมาได้พระราชทานสิ่งของประกอบด้วย บาตร ปิ่นโต พระขรรค์ ตาลปัตร ไบลาน ตะเกียงลาน เรือสำปั้น บ้านน้ำชา ๑ ชุด สิ่งของเหล่านี้ยังมีให้ชมอยู่ นับเป็นของพระราชทานที่สมบูรณ์ที่สุด และได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา วันที่ ๗ กันยายน ๒๔๗๐

นอกจากนี้ยังมีอุโบสถที่สวยงาม กำแพงแก้วมีศิลปะปูนปั้น รูปพุทธประวัติบนซุ้มประตู รูปเหมือนหล่อพระเกจิหลวงพ่อดลอย อดีตเจ้าอาวาสที่เป็นลูกศิษย์ผู้แกะแม่พิมพ์พระเครื่องให้หลวงปู่ศุข หลวงพ่อย่อยอดีตเจ้าอาวาสผู้เปี่ยมไปด้วยเมตตาธรรม มีการจัดงานประจำปี ไหว้พระปิดทอง เนื่องในวันมรณะภาพของหลวงพ่อย่อย ในวันที่ ๖ ธันวาคมของทุกปี

วัดท่านจัน ตั้งอยู่เลขที่ ๕๖ หมู่ ๓ บ้านท่านจัน ตำบลหนองขุ่น สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย สร้างขึ้นปี พ.ศ.๒๓๕๐ ภายในบริเวณวัดมีสิ่งที่น่าสนใจ ได้แก่ พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ ประดิษฐานภายในอุโบสถ นามหลวงพ่ोजัน พระพุทธรูปที่ชาวหนองขุ่นและบริเวณใกล้เคียงให้ความเคารพนับถือ มีงานสมโภชนมัสการปิดทองเป็นประจำทุกปี ๆ ละ ๒ ครั้ง ตรงกับวันขึ้น ๑๔-๑๕ ค่ำ เดือน ๔ และ ๑๔-๑๕ ค่ำ เดือน ๖ (วันวิสาขบูชา) ในงานมีการหุงข้าวต้มเลี้ยง ชาวบ้านมีความเชื่อว่า กินข้าวต้มวัดท่านจันแล้วจะหายจากโรคร้ายเป็นสิริมงคลกับตัวเอง จึงกลายเป็นประเพณีกินข้าวต้มมาจนถึงทุกวันนี้ มีบันทึกว่า วันวิสาขบูชา ปี ๒๕๕๑ กำนันสมวงษ์ โพธิ์ศรี อดีตกำนันตำบลหนองบัว ได้ร่วมกับลูกหลานเป็นเจ้าของภาพเพื่อสืบสานประเพณีเลี้ยงข้าวต้มทรงเครื่องจำนวน ๙๔ กระทะใบบัว มีต้นสำโรงใหญ่ ขนาด ๔ คนโอบอายุกว่าร้อยปี อยู่บริเวณหน้าวัด ผลสำโรงหล่นจากต้น ชาวบ้านจะเก็บลูกสำโรงไปกราบไหว้บูชา เพราะเชื่อว่าจะปราศจากภัยอันตราย ปัจจุบันไม่มีผลสำโรงให้พบเห็น เพราะจะมีผู้มากอยเก็บไปบูชาจนหมด

วัดบ่อแร่ ตั้งอยู่เลขที่ ๑ บ้านบ่อแร่ ตำบลบ่อแร่ สังกัดคณะสงฆ์มหานิกายสร้างขึ้นเมื่อวันที่ ๔ มีนาคม พ.ศ.๒๔๔๐ แรกเริ่มสร้างวัดเมื่อพ.ศ.๒๔๓๙ ตรงกับปีระกา พระอาจารย์เนียม เจ้าอาวาสวัดสิงห์สถิต ได้ร่วมกับชาวบ้านสร้างวัดขึ้นมา ชื่อนานานว่า “วัดบ่อแร่ธรรมเจริญศรี” ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๔๖๙ ด้านหน้าวัดมีซุ้มประตูขนาดใหญ่ส่วนยอดซุ้มมีพระพุทธรูปปางลีลา ประดับประดาและลงสีไว้อย่างสวยงาม ที่ศาลาการเปรียญบริเวณซุ้มระฆังขึ้นเป็นรูปวิสุทธิลักษณะปีเกิดของผู้สร้าง ถัดมาตรงกลางวัด เป็นมณฑปที่ประดิษฐานรูปหล่อเหมือนหลวงปู่เคลือบ (พระครูวิจิตรชัยการ) อดีตเจ้าอาวาสพระเถระผู้มีพลังจิตแก่กล้า วัดดุมงคลที่ท่านสร้างเพื่อแจกแก่ญาติโยมจึงเป็นที่นิยม เช่น พระพิมพ์สี่เหลี่ยม และสามเหลี่ยม เนื้อชินสังควน พระใบเมฆามเนื้อชิน เป็นต้น วัดได้จัดงานประเพณีไหว้พระปิดทองหลวงปู่เคลือบ ในระหว่าง ๑๔ - ๑๕ ค่ำ เดือน ๓ ของทุกปี

วัดปทุมธาราม (วัดหนองบัว) ตั้งอยู่เลขที่ ๑๖๖ หมู่ ๒ ตำบลหนองบัว สร้างขึ้น พ.ศ. ๒๓๖๕ เดิมชื่อว่า “วัดหนองบัว” เนื่องจากหมู่บ้านนี้มีหนองน้ำและมีบัวหลวงมากมาย ผู้สร้างวัด คือ สมเด็จเจ้าเถื่อน สมเด็จพร กัษขรัวยายไข ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา ครั้งหลังวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๑ ภายในบริเวณวัดมีสิ่งที่น่าสนใจ คือ วิหารที่ประดิษฐานพระพุทธรูป รูปเหมือนหลวงปู่ศุข กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ หลวงพ่อจาด อดีตเจ้าอาวาส ด้านหน้าวิหารมีพระพุทธรูปปางประทานพรสีทององค์ใหญ่ พระมหาธาตุเจดีย์ศรีชัยนาท เป็นเจดีย์ที่ใหญ่ที่สุดของจังหวัดชัยนาท สร้างขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ ทรงครองราชย์สมบัติครบ ๕๐ ปี เพื่ออัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุ และพระธาตุของพระอรหันตสาวกไปบรรจุสถิตอยู่ ณ บุชบก ยอดพระเจดีย์ นอกจากนั้นยังมีพระร่วงเลิศฤทธิ์ และพระพุทธรวงค์ ๒๘ พระองค์ ประดิษฐานอยู่ในองค์เจดีย์ บานประตูหน้าต่างแกะสลักเป็นรูปสัตว์หิมพานต์สีทองทางขึ้น ๔ ทิศ เป็นบันไดนาค ศิลปะสวยงามมาก ปัจจุบันหลวงปู่ณะ (พระครูปทุมชัยกิจ) พระเถระผู้มีอาวุโสสูงสุดของจังหวัดชัยนาท ผู้เป็นร่มโพธิ์บุญของศาสนา ยังคงแผ่เมตตาโปรดญาติโยมทั่วสารทิศ

วัดดอนตูมกมลลาวาส ตั้งอยู่บ้านดอนตูม หมู่ ๕ ตำบลหนองบัว สังกัดคณะสงฆ์ธรรมยุต มีประวัติว่า เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๑ - ๒๕๑๗ นายถวัลย์ เกถึงศรี ศึกษาธิการจังหวัดชัยนาท ลุงสังวาล-ป่าเถลา สุราฤทธิ์ ร้านสุขแสงดาว และคณะญาติโยม อำเภอดงสิงห์ ถวายที่ดินสร้างวัดแก่ท่านเจ้าคุณพระราชมนี (โสม โสภโณ) วัดปทุมธาราม กรุงเทพมหานคร เพื่อตั้งวัดคณะธรรมยุตในจังหวัดชัยนาท ท่านเจ้าคุณฯ มอบหมายให้พระครูปัญญาธรรมาทร เจ้าอาวาสวัดเขาชายธงวราราม อำเภอดงสิงห์ จังหวัดนครสวรรค์ จัดหาพระมาดูแลการก่อสร้างวัด จึงได้พระภิกษุทองหยด สันติกโร มาดูแลการก่อสร้างและนำศรัทธาญาติโยมพัฒนาการก่อสร้างจนแล้วเสร็จ ได้รับแต่งตั้งให้เป็นวัดตั้งแต่วันที่ ๒๒ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๑๓ ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา วันที่ ๕ เมษายน พ.ศ.๒๕๑๗ อุโบสถมีน้ำล้อมรอบ นับเป็นสีมาน้ำแห่งเดียวในจังหวัดชัยนาท วางศิลาฤกษ์ในปี พ.ศ.๒๕๑๘ โดยสมเด็จพระญาณสังวร (สมเด็จพระสังฆราชองค์ปัจจุบัน) ปี ๒๕๒๑ พิธีเททองหล่อพระประธาน โดยสมเด็จพระสังฆราช (วาสน-มหาเถระ) วัดดอนตูมกมลลาวาส มีความสัมพันธ์อันเป็นมหามงคลของ ๒ สมเด็จ ๒ ประมุขแห่งสงฆ์ ภายในบริเวณวัดสงบ ร่มรื่นด้วยธรรมชาติของป่าไม้ สถานที่ปฏิบัติธรรมที่ถูกสร้างขึ้นให้กลมกลืนสำหรับผู้ปฏิบัติธรรมที่ถือสันโดษ สัมผัสกับรสพระธรรมและธรรมชาติอย่างแท้จริง นอกจากนั้นพระครูสุปัญญาโกศล เจ้าอาวาสวัดดอนตูม ยังได้ก่อสร้างน้ำตกจำลอง ศาลารับรอง วิหารหลวงปู่ศุข สมเด็จเจโต หลวงปู่ทวด ลักษณะคล้ายถ้ำกลมกลืนกับสวนป่าเพื่อสาธุชนได้มากราบไหว้ขอพร

วัดสิงห์สถิต ตั้งอยู่เลขที่ ๒ บ้านวัดสิงห์ ในเขตเทศบาลตำบลวัดสิงห์ สังกัดคณะสงฆ์มหานิกายสร้างขึ้นตั้งแต่ พ.ศ. ๒๓๗๕ ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา ในปี พ.ศ. ๒๓๘๖ ชาวบ้านเรียก วัดสิงห์ แต่เดิมบริเวณนี้เคยเป็นป่าคองเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ร้าย เช่น สิงโต เมื่อมีหมู่บ้านขึ้นมา เรียก “บ้านสิง” เมื่อสร้างวัดจึงเรียกว่า “วัดสิงห์” และต่อมาได้เปลี่ยนใช้ชื่อ “วัดสิงห์สถิต” สิ่งสำคัญของวัดนี้ ได้แก่ อุโบสถ เป็นอุโบสถแบบโบราณ ที่เรียกกันว่า “โบสถ์มหาอุด” มีกำแพงแก้วโดยรอบ หน้าบันอุโบสถมีภาพปูนปั้นรูปพระอาทิตย์

ทรงกรดที่งดงามมาก นับเป็นสถาปัตยกรรมที่ทรงคุณค่าภายในอุโบสถ เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูป “หลวงพ่อกว้างใหญ่”

วัดพานิชวนาราม (วัดป่า) ตั้งอยู่เลขที่ ๙ ถนนจันทนาราม หมู่ ๑ ตำบลวัดสิงห์ ตามประวัติกล่าวว่า ได้สร้างขึ้นในปี พ.ศ. ๒๓๘๙ ปลายแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ต่อมาได้กลายเป็นวัดร้าง และได้กลับเป็นวัดขึ้นอีกครั้งเมื่อ นายสำปั้น พานิชกุล ได้ซื้อที่ดินเพื่อสร้างเสนาสนะ พร้อมกับถวายความอุปถัมภ์ตลอดมา เรียกขานกันว่า “วัดป่าอัญญาผล” (แปลว่า วัดป่าข้าวเปลือก) ครั้นถึงปี พ.ศ. ๒๔๖๙ พระเจริญอรุณศักดิ์ นายอำเภอวัดสิงห์ เห็นว่า นายสำปั้น พานิชกุล ได้ทำนุบำรุงวัดด้วยดีตลอดมา จึงได้เปลี่ยนนามวัดเสียใหม่เป็น “วัดป่าพานิชกุล” เพื่อเป็นเกียรติคุณ ต่อมาทางวัดได้เปลี่ยนชื่อใหม่เป็น “วัดพานิชวนาราม” ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อวันที่ ๒๓ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๑ ภายในมีพระพุทธรูปนาม “หลวงพ่อกว้าง” เป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย ประดิษฐานอยู่ที่ศาลาข้างอุโบสถ มีผู้เลื่อมใสมาก มีประวัติน่า มีศาลาล้างป่าช้าเพื่อใช้เนื้อที่ในการสร้างวัด และได้มาปนกิจศพเหล่านั้นแล้วจึงนำเอาอิฐมาสร้างเป็นองค์พระจึงได้ชื่อว่า หลวงพ่อกว้าง

อำเภอสรรพยา

วัดอินทาราม (ตลุก) ตั้งอยู่ริมฝั่งซ้ายของแม่น้ำเจ้าพระยา หมู่ ๒ ตำบลตลุก มีอายุกว่า ๑๐๐ ปี ในวัดมีถาวรวัตถุที่มีคุณค่า คือ หอระฆังคู่ เก๋งจีนโบราณอายุกว่า ๑๐๐ ปี และหอพระไตรปิฎก กว้าง ๘ เมตร ยาว ๙ เมตร สร้างไว้กลางสระน้ำลักษณะเป็นทรงไทยโบราณ ประดับกระจกสีเป็นลวดลายสวยงามรายรอบไม้ฟ้าและเชิงชาย ซอฟ้าหน้าบัน อีกทั้งยังเป็นที่ยึดรักษาพระไตรปิฎกทำจากใบลานจารึกอักษรขอมโบราณจำนวนมาก การเดินทาง ห่างจากตัวเมือง ๑๒ กิโลเมตร ตามทางหลวงหมายเลข ๓๑๑ เลี้ยวซ้ายเลียบบคลองชลประทาน บริเวณกิโลเมตรที่ ๔๘

เขื่อนเจ้าพระยา เป็นเขื่อนขนาดใหญ่ที่สร้างขึ้นเป็นแห่งแรกของประเทศไทย ตั้งอยู่บริเวณคุ้งบางกระเบียน หมู่ ๓ ตำบลบางหลวง สร้างด้วยคอนกรีตเสริมเหล็ก มีความยาว ๒๓๗.๕๐ เมตร สูง ๑๖.๕๐ เมตร สร้างขวางทางน้ำโดยแบ่งเป็นช่องๆ สำหรับให้น้ำไหลผ่าน ๑๖ ช่อง มีประตูสำหรับเรือสัญจรกว้าง ๑๔ เมตร เรือขนาดใหญ่สามารถผ่านเข้าออกได้ บริเวณเขื่อนมีความสวยงามตามธรรมชาติ ช่วงเดือนมกราคมถึงกุมภาพันธ์ จะมีฝูงนกเป็ดน้ำนับหมื่นตัวมาหาอาหารบริเวณเหนือเขื่อน เขื่อนนี้ใช้ประโยชน์ทางการชลประทาน การทดน้ำเพื่อการเกษตร การอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำ โดยระบายน้ำจากแม่น้ำในภาคเหนือสู่ภาคกลางและอ่าวไทย และยังผลิตไฟฟ้าใช้ภายในจังหวัดด้วย ปัจจุบันได้มีกิจกรรมเสริมเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ดังนี้

สนามกอล์ฟเขื่อนเจ้าพระยา บริการสนามกอล์ฟขนาด ๙ หลุม สอบถามข้อมูลได้ที่ โทร. ๐ ๕๖๔๐ ๕๐๑๒-๑๖ ต่อคลีปเฮ้าท์ ๒๓๒ มีบ้านพักรับรอง ห้องปรับอากาศ จำนวน ๑๗ ห้อง ห้องพัดลม จำนวน ๘ ห้อง ราคา ๒๐๐-๖๐๐ บาท ห้องประชุม ขนาด ๑๐๐ คน มีห้องจัดเลี้ยงและบริการจัดอาหาร สำหรับหมู่คณะ สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ สำนักชลประทานที่ ๑๒ เขื่อนเจ้าพระยา ตำบลบางหลวง อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท โทร. ๐ ๕๖๔๐ ๕๐๑๒ - ๑๕ ต่อ ๓๐๒, ๐๘ ๓๔๘๓ ๙๙๐๘ อีเมล : rid12@mail.rid.go.th

การเดินทาง จากอำเภอเมืองไปตามทางหลวงหมายเลข ๓๐๔ และเลี้ยวซ้ายทางไปอำเภอสรรพยา ๖ กิโลเมตร หรือโดยสารรถประจำทางสายกรุงเทพฯ-อำเภอวัดสิงห์ จะผ่านบริเวณหน้าเขื่อน รถประจำทางสาย ๑๐๖๑ ชัยนาท-โพธิ์นางตำ และรถประจำทางสาย ๑๑๐ สิงห์บุรี-ชัยนาท

วัดกรุณา อยู่ตรงข้ามบ้านรับรองเขื่อนเจ้าพระยา ประดิษฐานพระพุทธรูปมหาเศวตฉัตรหรือหลวงพ่อกว้างใหญ่ เป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัยสร้างด้วยศิลาทรายสีนวลขนาดใหญ่และสวยงามมากที่สุดของจังหวัดชัยนาท สันนิษฐานว่า สร้างในอยุธยาตอนต้น เป็นที่เคารพสักการะบูชาของชาวชัยนาทและประชาชนทั่วไป

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จไปถวายเครื่องสักการะ บูชาพระพุทธมหาศิลาในพระอุโบสถ เมื่อครั้งที่ทั้งสองพระองค์ได้เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเปิดเขื่อน เจริญพระยาเมื่อปี พ.ศ.๒๕๐๐

อำเภอสรรคบุรี

อนุสาวรีย์ขุนสรรค์ ตั้งอยู่หน้าว่าการอำเภอสรรคบุรี ขุนสรรค์ “วีรบุรุษแห่งลุ่มแม่น้ำน้อย” เป็นหนึ่งในผู้นำชาวบ้านบางระจันที่ต่อสู้กับข้าศึกด้วยความกล้าหาญรบชนะถึง ๗ ครั้ง เป็นไทยอาสาป้องกันชาติคนแรก ของอำเภอสรรคบุรี เมื่อ ๒๒๓ ปีก่อน อนุสาวรีย์มีขนาดสูง ๒.๕๐ เมตร ในวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๒๖ เป็นวัน กระทำพิธีเปิดพร้อมงานสมโภช อำเภอสรรคบุรีจึงกำหนดให้วันที่ ๑๙ มกราคม เป็นวันกระทำพิธีบวงสรวงดวง วิญญาณขุนสรรค์และได้จัดงานสมโภชเป็นประจำทุกปี

เมืองสรรคบุรี หรือ เมืองแพรก อยู่ในเขตตำบลแพรกศรีราชา เป็นเมืองโบราณสมัยทวารวดี พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงสันนิษฐานว่าเดิมชื่อเมืองตริยตริงส์ ศิลปกรรมแบบอุทอง น่าจะ สร้างก่อนเมืองชัยนาท และยังคงเป็นเมืองหน้าด่านของกรุงสุโขทัยคู่กันมากับเมืองชัยนาท ในศิลาจารึกของ พ่อขุนรามคำแหงมหาราช เรียกเมืองสรรคบุรีว่าเมืองแพรก และเรียกเมืองชัยนาทว่าเมืองชัยนาทบุรี ในปีพ.ศ. ๑๙๑๔ ในรัชสมัยพระมหาธรรมราชาที่ ๑ (พระยาสิทธิ) กรุงศรีอยุธยาได้ยกกองทัพมายึดไว้ ทั้งสองเมืองนี้จึง ตกอยู่ในราชอาณาจักรกรุงศรีอยุธยา และได้เปลี่ยนชื่อเมืองแพรกเป็นเมืองสรรคตั้งแต่นั้นมาโดยมีฐานะเป็น เมืองลูกหลวงคู่กับเมืองชัยนาท ผังของเมืองสรรคเป็นผังที่ซับซ้อน แสดงถึงความเป็นเมืองใหญ่ที่อยู่ต่อเนื่อง มาช้านาน บริเวณเมืองแบ่งออกเป็นสองตอน ตอนที่เป็นด้านเหนือเป็นรูปสี่เหลี่ยม กว้างยาวด้านละ ๑,๔๐๐ เมตร ด้านนี้จะเป็นเมืองแพรกเดิม ส่วนทางด้านใต้เป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้ากว้าง ๘๐๐ เมตร ยาว ๒,๒๐๐ เมตร เป็นที่ตั้งของเมืองสรรค บริเวณด้านเหนือเหลือเจดีย์รูปพุ่มข้าวบิณฑ์ ที่วัดโตนดหลายและเจดีย์วัดพระยา แพรก บริเวณด้านใต้เป็นที่ตั้งของวัดมหาธาตุและวัดสองพี่น้อง

วัดมหาธาตุ เดิมชื่อว่าวัดพระธาตุหรือวัดหัวเมือง เป็นวัดที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์คู่เมือง แพรกหรือเมืองสรรค ภายในวัดมีโบราณสถานที่น่าสนใจ ดังนี้

วิหารวัดมหาธาตุ สถาปัตยกรรมที่ปรากฏแต่เสาด้านหน้าเป็นรูปแปดเหลี่ยมแบบเสาวิหารใน สมัยอยุธยา มีบัวหัวเสาเป็นบัวกลม มีทางขึ้นด้านหน้าทางเดียว ด้านหลังพระวิหารมีทางเดินเชื่อมกับระเบียง คดออกไปสู่ลานพระธาตุได้ มีพระพุทธรูปปูนปั้นเป็นพระประธาน ๑ องค์ เป็นลักษณะช่างสกุลเมืองสรรค ชาว บ้านเรียกว่า หลวงพ่อใหญ่ อายุกว่า ๗๐๐ ปี

หลวงพ่อบุญธรรมมหาธาตุ เป็นพระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมืองสรรค อายุกว่า ๗๐๐ ปี ประดิษฐานอยู่ในพระ อุโบสถ

หลวงพ่อกุหลาบเมืองหรือหลวงพ่อกุหลาบ เป็นพระพุทธรูปศิลาเก่าแก่ อายุกว่า ๗๐๐ ปี ประดิษฐาน คู่ กับเสาดินหลักเมือง วิหารคด ที่แปลกมาก คือ หันพระพักตร์ไปทางด้านทิศตะวันตก เป็นที่เคารพสักการะแก่ ประชาชนชาวสรรคบุรี

เสาดินหลักเมือง อยู่ด้านหลังหลวงพ่อกุหลาบหรือหลวงพ่อกุหลาบเมือง อยู่ระหว่างหลวงพ่อกุหลาบเมือง และกำแพงวิหาร

หลวงพ่อกุหลาบดำ เป็นพระพุทธรูปที่แกะด้วยหินทรายทั้งองค์ประดิษฐานในวิหารคู่มืออายุกว่าพันปี **พระปรางค์กู่สิบมะเฟือง (พุ่มมะเฟือง)** เป็นพระปรางค์เก่าแก่ ในประเทศไทยมีอยู่สององค์คือ ที่เมือง สรรคและลพบุรี สร้างด้วยอิฐถือปูน สูงประมาณ ๒๐ เมตร อยู่ด้านซ้ายของพระวิหาร เป็นศิลปะแบบลพบุรี ภายในซุ้มประดิษฐานพระพุทธรูปปูนปั้น ซึ่งมีลักษณะเป็นพระพุทธรูปแบบศิลปะอยุธยา ยอดพระปรางค์ส่วน บนมีภาพสลักเป็นภาพเทพพนม นอกจากนี้แล้ว ภายในวัดมหาธาตุ ยังมีพิพิธภัณฑสถานซึ่งเก็บรักษาสิ่งของโบราณ ต่าง ๆ ไว้มากมาย

การเดินทาง วัดมหาธาตุอยู่ห่างจากตัวเมือง ๒๐ กิโลเมตร ใช้ทางหลวงหมายเลข ๓๔๐ ถึงทางแยกเข้าอำเภอสรรคบุรี จากที่ว่าการอำเภอสรรคบุรี บริเวณหอนาฬิกา เลี้ยวซ้ายไป ๕๐๐ เมตร รถประจำทางสาย ๖๐๔ (ชัยนาท-หุซาง) สาย ๑๐๐๑๓ (ชัยนาท-สรรคบุรี) และสาย ๖๐๕ (วงกลมชัยนาท-สิงห์บุรี)

วัดพระยาแพรก ตั้งอยู่ติดกับวัดมหาธาตุ โบราณสถานที่เหลืออยู่ภายในวัด ได้แก่ เจดีย์ก่ออิฐถือปูน รูปแปดเหลี่ยมทรงสูงสมัยอยุธยาตอนต้น เป็นเจดีย์ที่มีความงดงามมากองค์หนึ่ง

วัดสองพี่น้อง ตั้งอยู่เลยวัดมหาธาตุไป ๓๐๐ เมตร ตามประวัติกล่าวว่า เจ้าอ้าย เจ้ายี่ เจ้าสาม เป็นพี่น้องกัน เจ้าอ้ายและเจ้ายี่รบกันเพื่อแย่งราชสมบัติ เจ้าอ้ายและเจ้ายี่เสียชีวิตทั้งคู่ เจ้าสามจึงได้ครองเมืองและได้สร้างปราสาทเจ้าอ้าย สร้างเจดีย์แต่เจ้ายี่ สันนิษฐานว่าสร้างก่อนกรุงศรีอยุธยา ๖๐๐ ปี ภายในวัดมีปราสาท ๒ องค์ เป็นปราสาทสมัยลพบุรีองค์ใหญ่ด้านทิศตะวันออกค่อนข้างสมบูรณ์ มีลายปูนปั้นประดับสวยงาม

วัดโตนดหลาย อยู่ห่างจากวัดสองพี่น้อง ๓๐๐ เมตร มีเจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์หรือทรงดอกบัว เป็นศิลปะแบบสุโขทัย เจดีย์มีลักษณะทรงสูง ยอดมุกคล้ายกับพระปราสาทตั้งอยู่บนฐานซ้อนเรียงกันเป็นชั้น พื้นฐานเป็นหน้ากระดานฐานบัวคว่ำบัวหงายรองรับแท่นสี่เหลี่ยมยอดมุกตรงกลาง ส่วนบนเป็นรูปกลมคล้ายระฆังกลม ส่วนองค์ระฆังทำเป็นกระพุ่มกลมมีลักษณะคล้ายดอกบัวหลวง ส่วนล่างรอบกระพุ่มมีรูปกลีบบนของปราสาทประดับอยู่ด้านหน้าของเจดีย์ ทางด้านทิศตะวันออกมีแนวฐานวิหารยื่นยาวออกไป พบรอยพระพุทธรูปขนาดใหญ่ทำด้วยปูนปั้น ทางทิศใต้ของวิหารมีเจดีย์ก่อด้วยอิฐเรียงรายอยู่หลายแห่ง

วัดพระแก้ว เป็นวัดที่มีโบราณสถานสำคัญวัดหนึ่ง ตั้งอยู่หมู่ ๑๐ ตำบลแพรกศรีราชา ห่างจากตัวเมือง ๒๓ กิโลเมตร ภายในวัดมีองค์เจดีย์สี่เหลี่ยมแบบละโว้ทรงสูงผสมกับเจดีย์ทวารวดีตอนปลาย ฐานเรือนธาตุแบบลวดทองไม่เป็นศิลปะสมัยสุโขทัยผสมกับสมัยศรีวิชัย ซึ่ง น. ณ ปากน้ำ นักโบราณคดีให้คำนิยามว่า “เป็นเจดีย์ที่สมบูรณ์และงดงามที่สุดในประเทศไทยเป็นราชินีแห่งเจดีย์ทั้งหมดในเอเชียอาคเนย์” บริเวณด้านหน้าเจดีย์มีวิหารหลวงพ่อด้าย ด้านหลังองค์หลวงพ่อด้ายมี “ทับหลัง” แกะสลักติดอยู่ เป็นภาพจำหลักบนศิลาทรายเป็นรูปพระอิศวรทรงช้างเอราวัณอยู่ในซุ้มเรือนแก้วเป็นศิลปะขอมมีอายุกว่าพันปี สันนิษฐานว่าเมื่อขอมเสื่อมอำนาจลงได้มีผู้นำโบราณวัตถุชิ้นนี้มาจากอาณาจักรขอมและนำแท่งศิลาทรายที่มีภาพจำหลักพระอิศวรทรงช้างเอราวัณมาแกะเป็นพระพุทธรูป แต่ได้หงายเศียรช้างเองวงขึ้นด้านบนเพื่อจะบอกเป็นปริศนาธรรมว่า “ผู้ที่ต้องการความสำเร็จสูงสุดเช่นพระพุทธรูป จะต้องรู้จักปฏิบัติตนทวนกระแสแห่งโลภะ โทสะ โมหะ ถึงจะพบความสุขในชีวิต” นับเป็นที่น่าอัศจรรย์ หนึ่งเดียวในประเทศไทย

การเดินทาง โดยรถประจำทาง จากสถานีขนส่งผู้โดยสารกรุงเทพฯ (จตุจักร) ป.๑ ป.๒ สาย ๘ กรุงเทพฯ-ชัยนาท ลงที่สรรคบุรี หรือ ลงที่หน้าวัดพระแก้ว จากสถานีขนส่งสายใต้ รถประจำทางสาย กรุงเทพฯ-ท่าช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี แลต่อรถสาย สุพรรณบุรี-นครสวรรค์ ลงที่อำเภอสรรคบุรี หรือ รถประจำทางสาย กรุงเทพฯ-หันคา ลงที่อำเภอสรรคบุรี สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ โทร. ๐ ๕๖๔๒ ๔๖๖๒

วัดธรรมิกาวาส (วัดคางคก) ตั้งอยู่ที่ตำบลโพงาม ในวัดมีรูปหล่อหลวงพ่อด้าย พระเกจิอาจารย์ที่มีชื่อเสียงอีกรูปหนึ่งของลุ่มแม่น้ำน้อย บริเวณรอบ ๆ มีป่าสูงสลบซับซ้อนทำให้บรรยากาศร่มรื่น เป็นที่อาศัยของฝูงลิงจำนวนมาก หน้าวัดมีแม่น้ำน้อยไหลผ่าน วัดนี้อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอสรรคบุรี ๑๖ กิโลเมตร ตามเส้นทางสายสิงห์บุรี-ชัยนาท เลียบถนนคลองชลประทาน (สายใน) จะมีทางแยกเข้าวัดธรรมิกาวาสอีก ๕๐๐ เมตร สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมที่ โทร. ๐ ๕๖๔๘ ๔๐๒๔, ๐๘ ๑๐๐๘ ๐๘๕๖

อำเภอหันคา

ตลาดเก่าหันคา ตั้งอยู่ริมแม่น้ำท่าจีนซึ่งเป็นช่วงที่แม่น้ำมีความกว้างและสวยงามที่สุดช่วงหนึ่ง เดิมผู้คนได้สัญจรสู่กรุงเทพมหานครทางเรือผ่านตลาดเก่าหันคาแห่งนี้ จึงเป็นสถานที่ที่เคยมีผู้คนสัญจร ผ่านมาอย่างคึกคัก มีวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชนริมน้ำให้มาเยี่ยมชมได้สัมผัส ชื่นชมกับทิวทัศน์สองฝั่งแม่น้ำท่าจีน

เรือนแถวไม้แบบโบราณปลูกติด ๆ มีอาหารพื้นบ้านสูตรเด็ด ได้แก่ หมูสะเต๊ะ ก๋วยเตี๋ยวต้มยำ กาแฟโบราณ ตลาดเก่าห้วยคา มีมุมสวย ๆ ให้ถ่ายรูปหรือจะใช้เวลาทั้งวันสำรวจแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง ต่าง ๆ เช่น เลี้ยวปลาในวังมัจฉาและชมพิพิธภัณฑ์เรือที่วัดท่ากฤษณา

วัดพิชัยนาวาส (วัดบ้านเขียน) ตั้งอยู่ที่ตำบลบ้านเขียน ห่างจากตัวเมือง ๓๘ กิโลเมตร ตามทางหลวงหมายเลข ๓๒๑๑ กิโลเมตรที่ ๒-๓ เป็นวัดโบราณ สันนิษฐานว่าสร้างในสมัยอยุธยาตอนกลาง มีอายุไม่ต่ำกว่า ๓๐๐ ปี ภายในพระอุโบสถซึ่งสร้างไว้กลางสระน้ำ มีพระประธานคือ “หลวงพ่โต” เป็นพระพุทธรูปปางป่าเลไลย์ ปั้นด้วยปูนสอ ประทับนั่งห้อยพระบาท สูง ๔ เมตร ๕๔ เซนติเมตร สันนิษฐานว่าในระหว่างการสร้างพระประธานองค์นี้ บ้านเมืองเกิดระส่ำระสายจากสงครามเพราะเป็นพื้นที่ซึ่งกองทัพเดินทางผ่าน วัดกำหนดจัดงานนมัสการปิดทองสมโภชในช่วงเทศกาลมาฆบูชาและเทศกาลลอยกระทงเป็นประจำทุกปี

วัดเทพศิรินทย์ เดิมชื่อวัดหนองทาวระภู ตั้งอยู่หมู่ที่ ๑๑ ตำบลบ้านเขียน มีพระครู ดร.ไพศาลชัยกิจ (หลวงปู่ฤาษีตาไฟ) เป็นเจ้าอาวาสมีความเมตตาสูง ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ ได้พัฒนาวัดนี้จนเจริญรุ่งเรือง ที่วัดแห่งนี้มีพระอุโบสถที่งดงาม อาคารทรงไทยสร้างด้วยไม้สักทอง ศาลาบูรพาจารย์ ไว้ให้ผู้ที่ศรัทธาเลื่อมใสมากราบไหว้

วัดไกลกังวล (เขาสารพัดดีศรีเจริญธรรม) ตั้งอยู่ที่ตำบลบ้านเขียน ห่างจากตัวเมือง ๔๘ กิโลเมตร ไปตามทางหลวงหมายเลข ๓๒๑๑ ถึงสี่แยกห้วยคา เลี้ยวซ้ายไป ๔ กิโลเมตร วัดอยู่ทางขวามือ เลี้ยวขวาเข้าวัดไป ๑.๗ กิโลเมตร จะเห็นรั้วคอนกรีตรอบบริเวณเขตพื้นที่ของวัดยาว ๕,๐๐๐ เมตร วัดไกลกังวลเป็นวัดโบราณ สมัยลพบุรี ได้รับการบูรณะปฏิสังขรณ์ใหม่ เมื่อปีพ.ศ. ๒๕๑๐ บริเวณวัดมีนกกุ้งและกวางจำนวนมาก บนยอดเขาของวัดยังคงปรากฏซากการสร้างโบสถ์ และมีรอยพระพุทธรูปขนาดใหญ่ หากยืนอยู่บนยอดเขาแห่งนี้จะเห็นทัศนียภาพธรรมชาติที่สวยงาม ช่วงหลังออกพรรษาทุกปีจะมีงานประเพณีตักบาตรเทโว

เกาะเมืองท้าวอุทองและบึงกระจับใหญ่ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของอำเภอยี่งอ ห่างจากตัวอำเภอยี่งอ ๒ กิโลเมตร เกาะเมืองท้าวอุทองเป็นเกาะมีเนื้อที่ ๑๒๐ ไร่ ตั้งอยู่กลางบึงกระจับใหญ่ ซึ่งมีเนื้อที่ ๑,๑๑๖ ไร่ เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ปลาและที่อยู่อาศัยของนกนานาชนิด เป็นสถานที่พักผ่อนของผู้ที่รักธรรมชาติ โดยเฉพาะเกาะเมืองท้าวอุทอง มีตำนานเล่าขานสืบต่อกันมายาวนาน และชาวบ้าน เคารพนับถือว่า เป็นดินแดนศักดิ์สิทธิ์

โครงการพัฒนาการปรับปรุงบำรุงดินสำหรับการทำงานบ้านเด่นใหญ่ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดชัยนาท อยู่ที่ หมู่ ๑ ตำบลเด่นใหญ่ ดำเนินงานโดยมูลนิธิชัยพัฒนาจัดทำ เป็นแปลงสาธิตการปรับปรุงบำรุงดินสำหรับทำนาให้ได้ผลผลิตสูง โดยนำเทคโนโลยีที่ได้จากการวิจัยและพัฒนาด้านการเกษตรมาปรับใช้ในโครงการฯ ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และสภาพแวดล้อม เป็นแหล่งศึกษา ดูงาน สาธิต และอบรมด้านการเกษตร เช่น การแปรรูปผลผลิตและการบรรจุภัณฑ์อย่างง่าย ๆ ในระดับครัวเรือน การศึกษาพันธุ์ข้าวพื้นเมืองที่นิยมปลูกในท้องถิ่น การปลูกพืชพลังงานทดแทน อบรมการทำน้ำหมักชีวภาพ และการทำน่าน้ำฝน เป็นสถานที่ศึกษาดูงานของเกษตรกรนำไปประยุกต์กับการประกอบอาชีพของตนเอง สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ ศูนย์วิจัยข้าวชัยนาท หมู่ ๒ ตำบลเขาท่าพระ อำเภอยี่งอ จังหวัดชัยนาท โทร. ๐ ๕๖๔๑ ๑๗๓๓ โทรสาร ๐ ๕๖๔๑ ๑๗๓๓

ศูนย์เรียนรู้กลุ่มร่วมทุนวิสาหกิจชุมชนตำบลหนองแซง เป็นศูนย์เรียนรู้ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง/พึ่งตนเอง เยี่ยมชมกิจกรรมและเรียนรู้การทำปุ๋ยชีวภาพ การผลิตน้ำหมักชีวภาพ การผลิตไบโอดีเซล การผลิตข้าวและอบรมต่าง ๆ ตั้งอยู่เลขที่ ๑๖๖ หมู่ ๑ ตำบลหนองแซง ติดต่อจากเอกสมบัติ วิสูตรพันธ์ ผู้นำการดำรงชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงดีเด่น ปี ๒๕๕๐ และเกษตรกรสำนึกรักบ้านเกิดเกิด ปี ๒๕๕๑ โทร. ๐ ๕๖๔๐ ๑๑๓๒ , ๐๘ ๗๒๐๙ ๘๑๓๘ , ๐๘ ๖๒๐๐ ๔๑๓๖

อำเภอหนองมะโมง

ชุมชนวัฒนธรรมลาวครั่งบ้านกุดจอก ตั้งอยู่ที่บ้านกุดจอก ตำบลกุดจอก เป็นแหล่งท่องเที่ยว ทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ชุมชนสืบเชื้อสายมาจากชาติพันธุ์ลาวแถบหลวงพระบาง ที่อพยพเคลื่อนย้าย มาตั้งถิ่นฐานในแผ่นดินไทย ในสมัยต้นรัตนโกสินทร์แถบจังหวัดกาญจนบุรี-สุพรรณบุรี และได้ย้ายมาตั้ง บ้านเรือน บริเวณบ้านกุดจอกเป็นระยะเวลา กว่าร้อยปี ทำให้เกิดการผสมผสานชาติพันธุ์ตลอดจนวิถีชีวิตวัฒนธรรม แต่ก็ยังคงมีการสืบสานวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ ของตน ยังคงมีร่องรอยของประวัติศาสตร์ ประเพณี พิธีกรรม ความเชื่ออันเกี่ยวเนื่องกับวิถีชีวิตของลาวครั่ง และได้เปิดชุมชนให้นักท่องเที่ยวและผู้สนใจเข้ามาเยี่ยมชม โดยมีสถานที่สำคัญและสิ่งที่น่าสนใจ ดังนี้

วัดศรีโสมสร เป็นวัดสำคัญประจำหมู่บ้าน ที่หอสวดมนต์เป็นสถานที่จัดแสดงนิทรรศการถาวร มีเนื้อที่จัดแสดง แบ่งเป็น ๓ ส่วน ส่วนแรกเป็นการจัดแสดงเรื่องราวทางศาสนามีพระพุทธรูปปางต่าง ๆ ส่วนที่สองจัดแสดงประวัติชุมชน เล่าเรื่องกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั่งตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ส่วนที่สามเป็นเรื่องของใช้โบราณ ที่บรรพบุรุษในชุมชนใช้มาจัดแสดง อาทิเช่น ผ้าทอ คัมภีร์โบราณ ภาพหอเก็บ

ภายในชุมชนวัฒนธรรมลาวครั่งบ้านกุดจอก มีการสืบสานวัฒนธรรมประเพณีและได้เปิดบ้านให้ผู้สนใจ ได้มาศึกษาเรียนรู้วิถีชีวิต คือ ภูมิปัญญาเกี่ยวกับการทำขนมจีนโบราณ การทอผ้าพื้นเมือง การจักสาน การทำอาหารท้องถิ่น สมุนไพรพื้นเมือง การผลิตข้าวหอมมือ พิธีกรรมความเชื่อ พิธีบายศรีสู่ขวัญ และการรับประทานอาหารพื้นเมือง ในระหว่างวันที่ ๑๔-๑๖ เดือนเมษายนของทุกปี มีการจัดงานประเพณี “ต้อนรับสงกรานต์บุญสงกรานต์ปีใหม่ไท” ติดต่อสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ วัฒนธรรมจังหวัดชัยนาท โทร.๐ ๕๖๔๑ ๖๕๗๕-๗ หรือ นายวิวัฒน์ ศรีธรรมมา ผู้ใหญ่บ้านกุดจอก โทร. ๐๘ ๓๓๓๐ ๙๗๔๔

อำเภอเนินขาม

โครงการศูนย์สาธิตการเกษตรแบบผสมผสานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลสุขเดือนห้า ตั้งอยู่ที่เลขที่ ๑๔๑๑ บ้านหนองยาง หมู่ ๑ ตำบลสุขเดือนห้า มูลนิธิชัยพัฒนาได้ดำเนินการพัฒนาพื้นที่ประมาณ ๔๑ ไร่ ให้เป็น “ศูนย์สาธิตการเกษตรแบบผสมผสาน” โดยใช้หลักการแนวคิดทฤษฎีใหม่ เพื่อเป็นศูนย์สาธิตเทคโนโลยีการเกษตรและเป็นแหล่งขยายพันธุ์พืชพันธุ์ดีสู่เกษตรกร และได้เรียนรู้การทำเกษตรแบบผสมผสาน การปรับปรุงบำรุงดินและการขยายพันธุ์พืช โดยจัดให้มีกิจกรรมสำคัญ คือ สาธิตการปลูกข้าวพันธุ์ดี ปลูกพืชไร่ ผักและผลไม้ พืชอาหารสัตว์ การปศุสัตว์ และพัฒนาที่ดิน การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ ขยายพันธุ์กล้าไม้ การประมง การปลูกพืชสมุนไพร และให้บริการสีข้าว มีการฝึกอบรมและถ่ายทอดเทคโนโลยีการจัดการพืช และการจัดการน้ำ

สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ ๕ (ก) เลขที่ ๕๕๒ หมู่ ๔ ตำบลบางหลวง อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท โทร. ๐ ๕๖๔๐ ๕๐๗๐-๔ โทรสาร ๐ ๕๖๔๐ ๕๐๗๑ หรือ คุณสุจิต ใจจิต โทร. ๐๘ ๑๙๗๒ ๐๗๐๐

ป่าชุมชนเขาราวเทียนทอง ตั้งอยู่หมู่ ๑๐ ตำบลเนินขาม อยู่ห่างจากอำเภอเมือง ๖๐ กิโลเมตร เป็นป่าที่ชุมชนโดยรอบเขาราวเทียนทองได้ร่วมกันอนุรักษ์ไว้เพื่อเป็นที่พึ่งพาของคนในชุมชนและเป็นสถานที่ให้ผู้ที่สนใจธรรมชาติและป่าไม้ได้มาศึกษาและพักผ่อน มีพื้นที่ทั้งหมด ๗,๘๐๐ ไร่ ลักษณะภูมิอากาศที่เป็นที่ราบสลับเนินเขา มีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ๘๙-๓๑๙ เมตร เป็นพื้นที่เนินเขาที่เป็นป่าเบญจพรรณไม้เฝ้ารวกจำนวนมาก ประกอบด้วยภูเขา ๔ ลูก คือ เขาราวเทียนหรือเขายาวตั้งอยู่ทางทิศเหนือซึ่งเป็นภูเขาใหญ่และสูงที่สุด เขากระเจียว เขารวก และเขาเครือ อยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ลักษณะดินจะเป็นดินร่วนปนทรายและดินร่วนปนเหนียวในบางบริเวณ สำหรับภูมิอากาศนั้นเป็นแบบมรสุมเขตร้อน มี ๓ ฤดู โดยรอบเป็นพื้นที่เกษตรกรรม มีเส้นทางจักรยานและเดินป่าเพื่อศึกษาธรรมชาติ การเดินทางจากกรุงเทพมหานคร ตามเส้นทาง

กรุงเทพฯ – สุพรรณบุรี – ชัยนาท (ทางหลวงหมายเลข ๓๔๐) เลี้ยวซ้ายไปอำเภอหันคา ไปตามเส้นทางอำเภอเนินขาม สอบถามข้อมูลที่ ผู้ใหญ่สายชน พวงพิกุล ๑๕๙ หมู่ ๑๐ ตำบลเนินขาม อำเภอเนินขาม จังหวัดชัยนาท โทร. ๐๘ ๖๐๓๗ ๓๘๓๗, ๐๘ ๙๕๖๖ ๙๔๓๒ อีเมลล์ : khaoraocf@yahoo.com

เทศกาลงานประเพณี

งานอนุรักษ์วีรชนแห่งลุ่มแม่น้ำน้อย เพื่อรำลึกถึงขุนสรรค์ชมพิธีบวงสรวงดวงวิญญาณขุนสรรค์ ณ อนุสาวรีย์ขุนสรรค์ หน้าที่ว่าการอำเภอสรรคบุรี ขบวนแห่สดุดีขุนสรรค์ของชุมชนที่พร้อมใจกันจัดทำหนดจัดงานในระหว่างวันที่ ๑๘-๒๐ มกราคมของทุกปี

งานมหกรรมหุ่นฟางนกนานาชาติ งานของดีและงานกาชาดจังหวัดชัยนาท เป็นการนำฟางข้าวที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ มาประดิษฐ์เป็นรูปนกขนาดใหญ่หลายชนิด แล้วนำมาติดตั้งบนรถ จัดเป็นรูปขบวนแห่ไปตามถนน และจัดการประกวดบริเวณสนามหน้าศาลากลางจังหวัดชัยนาท นอกจากนั้นยังมีการออกร้านจำหน่ายสินค้าพื้นเมืองและผลิตผลทางการเกษตร งานจัดประมาณเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปี ช่วงเทศกาลตรุษจีน

งานแข่งเรือยาวประเพณีจังหวัดชัยนาท ชมการแข่งขันเรือยาวซึ่งถวายพระราชทานพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและถวายพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และการแสดงผลสัมฤทธิ์สินค้าของดีจังหวัดชัยนาท กำหนดจัดงานในช่วงวันออกพรรษาของทุกปี ณ บริเวณเขื่อนเรียงหิน ศาลากลางจังหวัด

งานจักรยานชิงแชมป์ประเทศไทย เป็นการแข่งขันจักรยานซึ่งถวายพระราชทานในงานประกอบการแข่งขันประเภทถนน ซึ่งถวายพระราชทาน “คิงส์คัพ” ประเภทเสือภูเขา ซึ่งถวายพระราชทานสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร และการชิงจักรยานเพื่อสุขภาพเฉลิมพระเกียรติ

งานวันส้มโอขาวแตงกวาชัยนาท ชัยนาทเป็นจังหวัดที่มีชื่อเสียงในการปลูกส้มโอพันธุ์ขาวแตงกวา ซึ่งมีรสหวานกรอบอมเปรี้ยวมีเอกลักษณ์ จึงได้กำหนดจัดงานวันส้มโอขาวแตงกวาขึ้นในช่วงที่มีผลผลิตออกจำนวนมากและมีรสชาติอร่อยที่สุด ประมาณปลายเดือนสิงหาคม-ต้นเดือนกันยายน ณ บริเวณหน้าศาลากลางจังหวัดชัยนาท มีการจัดกิจกรรมที่น่าสนใจคือ การประกวดส้มโอ การประกวดธิดาส้มโอ การจัดนิทรรศการให้ความรู้จากหน่วยงานทางราชการ การออกร้านจำหน่ายกิ่งพันธุ์และผลส้มโอพันธุ์ขาวแตงกวาของเกษตรกรชาวชัยนาท

งานประเพณีตักบาตรเทโว ณ วัดธรรมามูลวรวิหาร จัดในช่วงเทศกาลวันออกพรรษา วันแรก มีการแข่งขันเรือพายพื้นบ้านหัวใบท้ายบอด วันที่สอง ร่วมประเพณีตักบาตรข้าวสารอาหารแห้ง ชมขบวนแห่ นางฟ้า เทวดา พุทธชาดก พระพุทธรูป ปรต กำหนดจัดงานทุกวันแรม ๑ ค่ำเดือน ๑๑ หรือ วันออกพรรษา ในเดือนตุลาคมของทุกปี

รายการนำเที่ยว

เส้นทางที่ ๑ เที่ยวเมืองเก่า.....เล่าเรื่องเมืองชัยนาท

- ๐๙.๐๐ น. เดินทางถึงอำเภอสรรคบุรีดินแดนประวัติศาสตร์ของจังหวัดชัยนาท ชมอนุสาวรีย์ขุนสรรค์ วีรบุรุษแห่งลุ่มแม่น้ำน้อยผู้เสียสละในศึกบางระจัน
- วัดมหาธาตุวรวิหาร นมัสการหลวงพ่อกษัตริย์เมืองศักดิ์สิทธิ์ วิหารเก้าห้อง พระปรางค์ทรงกลีบมะเฟือง
  - วัดพระแก้ว ชมเจดีย์ที่สวยงามที่สุดในเอเชียอาคเนย์อายุกว่า ๖๐๐ ปี และนมัสการหลวงพ่อดำองค์เดียว ที่มีทับหลังนารายณ์ประทับติดองค์อย่างน่าอัศจรรย์
- ๑๐.๓๐ น. เดินทางถึง วัดบรมธาตุ นมัสการเจดีย์พระบรมธาตุและบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์

- และเข้าชมโบราณวัตถุและศิลปวัตถุที่สำคัญใน พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติชัยนาท
- ๑๒.๐๐ น. รับประทานอาหารกลางวันที่ร้านอาหารริมแม่น้ำเจ้าพระยา
- ๑๓.๐๐ น. เดินทางไปที่ สวนนกชัยนาท ชมศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวจังหวัดชัยนาท
ชมอาคารแสดงพันธุ์ปลาลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา อุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี อาคาร
ศูนย์วิทยาศาสตร์ทองฟ้าจำลอง เรียนรู้ด้านดาราศาสตร์และอาคารพิพิธภัณฑฯไข่นก (Egg
Museum)
- ๑๔.๓๐ น. ออกเดินทางไปที่ วัดธรรมามูลวรวิหาร นมัสการหลวงพ่อดมจักรและชมทิวทัศน์
คู่งแม่น้ำเจ้าพระยาที่สวยงาม
- ๑๕.๐๐ น. เดินทางไปที่ วัดปากคลองมะขามเฒ่า นมัสการหลวงปู่ศุข พระเกจิตั้งพระอาจารย์กรมหลวง
ชุมพรเขตอุดมศักดิ์เป็นที่เคารพนับถือ แวะชิมอาหารพื้นบ้านและเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชน ที่
ตลาดต้นน้ำท่าจีนที่อยู่ติดกับวัด
- ๑๖.๐๐ น. เดินทางไปที่หมู่บ้านวัฒนธรรมลาวครั้งกุดจอก ชมพิพิธภัณฑลาวครั้ง ณ วัดศรีสโมสร เยี่ยม
ชมภูมิปัญญาท้องถิ่น ในหมู่บ้าน การทอผ้า จักสาน การทำข้าวซอมมือ พิธีบายศรีสู่ขวัญ
- ๑๗.๐๐ น. รับประทานอาหารเย็นในบรรยากาศริมแม่น้ำเจ้าพระยา หรือรับประทานอาหารบนเรือชม
เขื่อนเจ้าพระยา
- ๑๘.๐๐ น. เข้าที่พักจังหวัดชัยนาท
- พักผ่อนตามอัธยาศัย

เส้นทางที่ ๒ ไหว้พระ ๙ วัด ทางน้ำกับเรือเจริญศรีนาวา

- เวลา ๐๘.๐๐ น. ลงเรือที่บ้านสุวรรณการเดินท์ อำเภอเมืองชัยนาท
- ออกเดินทางศึกษาดูงานการแปรรูปผลไม้กลุ่มแม่บ้านทำข้าวโพด ของดีเมืองชัยนาท
  - เดินทางไปที่วัดบรมธาตุวรวิหาร ห่มผ้าพระธาตุ ๑,๐๐๐ ปี ของดีเมืองชัยนาท และชม
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ชัยนาท
  - เดินทางไปที่ วัดพรวน นมัสการหลวงพ่อบางแดง หนึ่งเดียวของเมืองชัยนาท
  - ออกเดินทางไปที่ วัดพระยาตาก นมัสการหลวงพ่อดม
  - ออกเดินทางไปที่ วัดจิว นมัสการพระพุทธรูปหินทราย
  - เดินทางไปที่ วัดคงสวัสดิ์พัฒนาราม นมัสการหลวงพ่อดม ซึ่งเป็นพระอาจารย์หลวงปู่ศุข
- เวลา ๑๒.๐๐ น. เดินทางไปที่ วัดธรรมามูลวรวิหาร นมัสการหลวงพ่อดมจักร
(รับประทานอาหารกลางวันบนเรือเจริญศรีนาวา)
- เวลา ๑๒.๓๐ น. เดินทางไปที่ วัดปากคลองมะขามเฒ่า นมัสการหลวงปู่ศุข
- ออกเดินทางไปที่อำเภอมนรมย์ ชมแม่น้ำสองสี
  - เดินทางถึงวัดยางจังหวัดอุทัยธานีต่อจากนั้นนั่งรถสามล้อไป วัดท่าซุง
- เวลา ๑๖.๐๐ น. เดินทางกลับบ้านสุวรรณการเดินท์ อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท
- หมายเหตุ** ออกจากวัดท่าซุง ท่านสามารถเดินทางกลับโดยขึ้นรถทัวร์ของท่านก็ได้
สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ บ้านสุวรรณการเดินท์ และเรือเจริญศรีนาวา ตั้งอยู่เลขที่ ๘๗๘
หมู่ที่ ๔ ตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท ๑๗๐๐๐ โทร. ๐ ๕๖๔๗ ๗๗๘๘,
๐๘ ๑๒๘๑ ๓๑๗๘, ๐๘ ๑๙๗๒ ๐๘๘๘ โทรสาร. ๐ ๕๖๔๗ ๗๗๘๑

เส้นทางที่ ๓ ไหว้พระ ๙ วัด ๑ ศาลเจ้า ขอพรถวายในหลวง (เดินทางโดยรถยนต์)

1. วัดปากคลองมะขามเฒ่า แวะนมัสการขอพรอันศักดิ์สิทธิ์จาก “หลวงปู่ศุข” พร้อมทั้งชมมณฑป และภายในอุโบสถมีภาพจิตรกรรมฝาผนังที่มีคุณค่ายิ่ง โดยเฉพาะภาพเขียนผีพระหัตถ์ของกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์และข้าราชการบริพาร
2. วัดสุวรรณโคตรमारาม แวะนมัสการพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งเป็นที่รู้จัก หรือสัญลักษณ์ของวัด คือ “หลวงพ่อดโต วัดคลองมอญ”
3. วัดทรงสวย นมัสการ “หลวงพ่อย้อย” ซึ่งเป็นอดีตเจ้าอาวาสผู้มีวาจาสิทธิ์ ประชาชนให้ความเคารพนับถือ บันดาลผลให้ผู้สักการะสมปรารถนา และพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จตรวจลำน้ำเก่าโดยทางเรือ ทรงแวะพักเสวยพระกระยาหารที่วัดนี้อย่างเอร็ดอร่อย
4. วัดท่านจัน นมัสการพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ ประดิษฐานภายในอุโบสถ นาม “หลวงพ่ोजัน” พระพุทธรูปคู่บ้านที่ชาวหนองขุน และใกล้เคียงให้ความนับถือ และมีต้นสำโรงขนาดใหญ่ ที่มีอายุกว่าร้อยปี ชาวบ้านมีความเชื่อว่า ถ้าเก็บลูกสำโรงไปกราบไหว้บูชาแล้วจะทำให้แคล้วคลาดจากอันตรายทั้งปวง
5. วัดบ่อแร่ นมัสการ “หลวงปู่เคลือบ” อดีตเจ้าอาวาสพระเถระผู้มีพลังจิตแก่กล้า เป็นที่ยอมรับของพระเกจิในยุคนั้น อีกทั้งเป็นผู้มีวาจาสิทธิ์ เป็นที่ยำเกรงของเหล่านักพาล
6. วัดปทุมธาราม (วัดหนองบัว) สักการะบูชาพระบรมสารีริกธาตุ ที่บรรจุสถิตอยู่ ณ บุษบก ยอดพระเจดีย์ ว่ากันว่า ใครมาชยันตแล้วไม่ได้มาวัดปทุมธาราม และไม่ได้มากราบองค์พระเจดีย์ เหมือนมาไม่ถึงชยันต
7. วัดดอนตูมกมลवास เป็นสถานที่ปฏิบัติธรรม เหมาะสำหรับผู้ที่ปฏิบัติธรรมถึงขั้นโศก สัมผัสกับรสพระธรรม และธรรมชาติอย่างแท้จริง และเป็นวัดที่มีความสัมพันธ์อันเป็นมหามงคล ของ ๒ สมเด็จพระบรมชนกแห่งสยาม นอกจากนั้นยังมี วิหารหลวงปู่ศุข สมเด็จโต และหลวงปู่ทวด เพื่อสาธุชนจะได้เข้ามากราบไหว้ขอพรพระสิ่งศักดิ์สิทธิ์
8. วัดสิงห์สถิต นมัสการพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ นาม “หลวงพ่อใหญ่” ชมอุโบสถ ซึ่งเป็นอุโบสถแบบโบราณ ที่เรียกกันว่า “โบสถมหาอุต”
9. วัดพานิชวนาราม (วัดป่า) นมัสการพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์นาม “หลวงพ่อบุชา” ซึ่งมีประวัติว่า ครั้นหนึ่งมีการล้างป่าช้าเพื่อใช้ในการสร้างวัด และได้มาปนกิจศพเหล่านั้นแล้วจึงนำเอาอัฐิมารสร้างเป็นองค์พระ
10. ศาลเจ้าพ่อกวนอู สักการะบูชาเจ้าพ่อกวนอู สันนิษฐานว่ามีอายุราวๆ ๑๐๐ ปีเศษ

สอบถามข้อมูลได้ที่ สมาคมธุรกิจท่องเที่ยวจังหวัดชัยนาท ตั้งอยู่ศาลากลางจังหวัดชัยนาท (หลังเก่า)

ถนนพรหมประเสริฐ อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท ๑๗๐๐๐ โทร. ๐๘ ๑๙๗๒ ๕๕๘๘ โทรสาร. ๐ ๕๖๔๑ ๑๑๑๕ หรือ อีเมล: ong_art.lam@hotmail.com และ cn.ass.tourism@hotmail.com

เส้นทางที่ ๔ ท่องเที่ยวแหล่งเรียนรู้.....ภูมิปัญญาชาวบ้าน

๐๘.๐๐ น. เดินทางถึงจังหวัดชัยนาท เดินทางไปแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยสามารถเลือกแหล่งเรียนรู้ได้ดังนี้

๑. การผลิตสินค้าหัตถกรรมผักตบชวา โดยการฝึกหัดทำการประดิษฐ์เครื่องสานด้วยวัสดุผักตบชวา เช่น กระเป๋า หมวก ตะกร้า ฯลฯ ที่กลุ่มหัตถกรรมจักสานผักตบชวาบ้านอ้อย ตำบลสรรพยา อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ติดต่อ คุณจรรยาพร

เกิดสม โทร. ๐ ๕๖๔๙ ๙๔๙๖, ๐๘ ๙๕๓๖ ๓๘๓๙

๒. การผลิตเครื่องปั้นดินเผาและเขียนลายเบญจรงค์ ชมการสาธิตทำเครื่องเบญจรงค์ และเครื่องปั้นดินเผา ฝีมือประณีต เรียนการปั้นตุ๊กตาด้วยดินเผาหรือ เขียนลาย ภาพบนดินเผาตามสไตล์ของตนเอง
ติดต่อ ชัยนาทเซรามิค เลขที่ ๑๙ หมู่ที่ ๑ ตำบลชัยนาท อำเภอเมืองชัยนาท โทร.
๐ ๕๖๔๔ ๘๒๓๓, ๐ ๕๖๔๘ ๑๖๗๘

๑๒.๐๐ น.

รับประทานอาหารกลางวัน

๑๓.๐๐ น.

๓. ชมศูนย์ผลิตหุ่นฟางนกเล็กวัดโคกเข็ม ชมการผลิตหุ่นฟางนก โดยการนำวัสดุคือฟาง นำมาทำเป็นนกหลากหลายสายพันธุ์ เหมาะเป็นของประดับตกแต่งบ้าน เป็นภูมิปัญญา ที่ถือว่าเป็นงานหัตถกรรมที่เลียนแบบทำทางและลีลาของนกนานาชนิด ซึ่งทุกขั้นตอน ต้องใช้ฝีมือที่ประณีต บรรจง ศิลปะ ประดิษฐ์และเทคนิค ผสมผสานอย่างลงตัว โดยนำ เส้นฟางขาว เลือกลงให้เหมาะสมกับส่วนต่าง ๆ ของผลิตภัณฑ์มาจัดเรียง เช่น บริเวณปาก เลือกลง บริเวณต้นขาที่มีขนาดเท่า ๆ กันเรียงในรูปของปีกนกโดยการตัดกระดาษเพื่อ เป็นแบบ และใช้บริเวณรวงขาวที่ผ่านขั้นตอน นำเมล็ดดอกแล้วนำคัตแยกไว้ และมัด รวมเพื่อทำขนนก และที่สำคัญที่สุดที่ถือว่าเป็นความสามารถในการใช้ทักษะประยุกต์ที่ ผสมผสานกับภูมิปัญญาที่โดดเด่นในงานศิลปหัตถกรรม คือการประกอบโครงสร้างและ การทำลีลาท่าทางของนกให้เหมือนจริง ติดต่อ: นายนิรันดร์ ชวนคิด ๓ หมู่ที่ ๑๒ ตำบล ตลุก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ๑๗๑๕๐ โทร. ๐๘ ๗๑๐๘ ๒๘๗๗, ๐๘ ๔๘๑๕ ๙๙๐๔
๔. หมู่บ้านทำน้ำตาลตำบลห้วยกรด ชมการขึ้นตาลและการทำผลิตภัณฑ์จากต้นตาลโตนด เช่น น้ำตาลสด น้ำตาลปึก ขนตาล (ตามฤดูกาล) ติดต่อที่ว่าการอำเภอสรรคบุรี กลุ่มอาชีพสตรีแปรรูป นางบุญอยู่ รุณเจริญ โทร. ๐ ๕๖๔๓ ๘๔๐๒
๕. ชมศูนย์เรียนรู้ชุมชนวัดอรุณศิริวัดนาราม เป็นศูนย์เรียนรู้ชุมชนตัวอย่างของจังหวัด ชัยนาทดำเนินกิจกรรมด้านเศรษฐกิจพอเพียง มีปราชญ์ชาวบ้านด้านต่างๆรวม ๙ ด้าน คือ คราวเรือนต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง การทำสวนผสม การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ กลุ่มอาชีพแปรรูปกล้วย ทำขนมโบราณและจับผ้าในงานพิธี การทอผ้าด้วยกี่กระตุก กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต โรงงานผลิตน้ำดื่มสะอาดเพื่อชุมชน และร้านค้าชุมชนอยู่ที่ บ้านท่ากระยาง หมู่ที่ ๕ ตำบลชัยนาท อำเภอเมืองชัยนาท โทร. ๐ ๕๖๔๒ ๑๕๐๓ (สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเมือง)

ททท. สำนักงานลพบุรี

ศาลากลางจังหวัดลพบุรี

ถนนนารายณ์มหาราช อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ๑๕๐๐๐

โทร. ๐ ๓๖๗๗ ๐๐๙๖-๗

โทรสาร ๐ ๓๖๗๗ ๐๐๙๘

อีเมลล์ : tatlobri@tat.or.th

พื้นที่รับผิดชอบ : ลพบุรี สิงห์บุรี ชัยนาท อ่างทอง)

เปิดบริการทุกวัน เวลา ๐๘.๓๐-๑๖.๓๐ น.

หมายเลขโทรศัพท์สำคัญ

สำนักงานจังหวัดชัยนาท

โทร. ๐ ๕๖๔๑ ๑๑๘๑, ๐ ๕๖๔๑ ๑๒๐๔, ๐ ๕๖๔๑ ๕๕๐๘

ประชาสัมพันธ์จังหวัด

โทร. ๐ ๕๖๔๑ ๑๙๑๙, ๐ ๕๖๔๑ ๖๓๗๗

องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยนาท

โทร. ๐ ๕๖๔๗๖๖๒๐

สำนักงานเทศบาลเมืองชัยนาท

โทร. ๐ ๕๖๔๑ ๑๘๔๒

สถานีตำรวจภูธร อำเภอเมือง

โทร. ๐ ๕๖๔๑ ๑๗๓๔, ๐ ๕๖๔๒ ๑๓๕๓

โรงพยาบาลชัยนาท

โทร. ๐ ๕๖๔๑ ๒๓๕๕

ที่ทำการไปรษณีย์ อำเภอเมือง

โทร. ๐ ๕๖๔๑ ๑๕๑๓

ชัยนาททัวร์

โทร. ๐ ๕๖๔๑ ๒๒๖๔

ตำรวจท่องเที่ยว

โทร. ๑๑๕๕

ตำรวจทางหลวง

โทร. ๑๑๙๓

สมาคมธุรกิจท่องเที่ยวจังหวัดชัยนาท

โทร. ๐ ๕๖๔๑ ๑๑๑๕